

Milan Begović

Izabrane pjesme

SADRŽAJ

[Sutonska vuče se tmina]	4
KNJIGA BOCCADORO	6
PRELUDIJ. HARFA	7
SONETI MILINJA	10
SIXTINE ČEŽNJE	16
SONETI GODIŠNJIH DOBA	19
Projetni	19
Ljetni	19
Jesenji	20
Zimni	20
U POLJIMA	22
IDILIČKI INTERMEZZO	25
Pastourelle	25
Romanca	25
Romanca	26
Pastourelle	27
Ballata	28
Ballata	29
Pastourelle	30
Pastourelle	31
NA IZVORU	32
MISTIČKI SONETI	35
MUZIKA	38
1. Fra Beato Angelico: Angeli suonatori	38
2. Carlo Dolce: Sv. Cecilija	38
3. Rafael D'Urbino: Il violinista	39
EPOD. BRŠLJAN	40
ŽIVOT ZA CARA	43

Milan Begović: Izabrane pjesme

KNJIGA SUNCA	53
TI NE ZNAŠ NAŠE SUNCE	54
NEPTUNOV HRAM U PAESTUMU	55
FERRAGOSTO	58
KĆERKI BOŽENI	60
MLINAR SIMA	62
DUNJA	67
ROMANCE VEDROGA LJETA	68
SECONDA PRIMAVERA	72
CJELOV ZEMLJE	75
LES PASSAGÈRES	78
1. Eva	78
2. Liddy	81
PONOĆ	85
JEDNOJ KOJA NIJE VIŠE ŽIVA	86
DVOROVI MOG ŽIVOTA	87
MOJA JE ČEŽNJA BEZIMENA	94
RJEČNIK	95
ABECEDNI POPIS PJESAMA	98

Sutonska vuče se tmina
mekano mirisnom sobom,
intimnost vodeći sobom.
Mi dvoje, pokraj kamina,

sjedimo jedno spram drugom,
moja božanska Sinjora!
A nijemih iz koridora,
ovita koprenom dugom,

tišina nečujno kroči.
Ura nestrpljivo kuca.
Plam u kaminu svjetluca,
a tvoje sijevaju oči

nemirne, velike, vješte.
Kosa se gorgonska lašti.
Nokti od jaspisa tašti
na malim rukama blješte.

Moja fantazija hvata
sve one odraze sjajne
i želje prosiplje tajne
oko tvog bijeloga vrata,

i usta razbludna dirne,
uz krzno titra, iz koga
sja srebro ramena tvoga,
kô mjesec sred noći mirne.

"Vaša fantazija drska
isprazne lovi fantome!
Studen je u srcu mome.
A ljubav meni je mrska."

- Al, ljubav, blijeda Sinjora,
zna se osvetit kadikad!
ko nije ljubio nikad,
taj sutra ljubiti mora!

"Kô vještak zbori poeta!
On srce poznaje naše!

Iz svake pio je čaše,
mirisô iz svakog cvijeta."

- Ne, ne, božanska Sinjora!
Trubadur nisam, što prosi
milost, što nudeći nosi
srce od dvora do dvora.

Ni gajdaš, koji se skita
kroz šarnu vrevu pazara:
iz svakog pije pehara,
i k svačjem veselju hita.

Nisam ni redutna maska,
u lovu za hitrom srećom,
za koju s ugaslom svijećom
prestaje zanos i laska.

Neg ja sam na drumu Vrelo:
kruži ga modra visina,
grli ga ravni širina,
a sunce nad njime vrelo.

Drum se kroz ravan vijuga.
Sad s jedne, sad s druge strane
po koji prolaznik bane,
od puta umoran duga.

Sad munu klimava kola,
sad konjik prašinu vije,
il neko kog čežnja bije,
il neko gonjen od bola.

Il ljudi pustolov, koji
za varkom života bježi,
il duša samotna teži
za tragom sanaka svojih.

I mnogi opazi vrelo,
pa svomu u letu stane,
na slaba koljena pane,
da žarko rashladi čelo.

Il usne utapa žedne
svježinu pijuć, il moći
s nesna iznemogle oči,
il prsi razgalja bijedne.

I onda, odlazeć dalje,
tek još se okrene jednom
i bistrom vrelu i lednom
svoj pozdrav posljedni šalje.

A vrelo nadme se, giblje,
protiče niz polja pusta,
kroz trave i žita gusta,
i plodne, pitome griblje.

Kao da hrli za njima:
za žarkim srcima onim,
za onim dušama bônim,
nadama i praznim snima.

Kao da čezne i vapi
za mnogom usnicom žednom,
žaleći što ga na jednom
ne ispi do zadnje kapi.

I hrleć u toku hitnom
na pješčan platò nabasa,
i tu, bez šuma i glasa,
u pijesku nestaje sitnom.

Ja sam kô vrelo sred puta:
i mene mami i bije
i krv iz mog srca pije
nemirna čežnja i ljuta.

I prestah. Opet tišina
nad nama spustila vlasi.
Nervozno kucaju časi
na uri povrh kamina.

Vatra se zgasila. Tama.
Al iz nje sijevaju oči
(kao u proljetnoj noći
do dva zalutala plama

rano probuđenih zora)
i želje pozivlju moje
da panu na usne tvoje,
moja božanska Sinjora!

KNJIGA BOCCADORO

Markizici Zoe Boccadoro u
slavu

Pensando al Bel ch' età non cangia o verno
Michelangelo Buonarroti

PRELUDIJ. HARFA

Ne znam gdje bi, ni u koja vremena -
u mojoj samo duši živo blista
na ono doba zlatna uspomena,

kada na svodu kô od ametista
tanana zora širila je krila,
na grimiz slična. Prozirna i čista

preko vedrina beskrajnih se svila
i hvatajući vale nedohitne,
površje morsko dahom rumenila.

U njenom svijetlu blijedile su sitne
posljednje zvijezde - i migahu kao
da suparnicu motre ljubopitne.

Na vlažnom pijesku uz more sam stao,
u nekom slatkom zanesen čeznuću,
iz grudi mi se uzdah otimao,

a duša, gledec zoru pri granuću,
kô list zadrhta, njim kad lahor njiše.
Stadoše na to vali da šapuću,

dok iznenada jače zapjeniše
uzdignuv buk; a dvije se ruke bijele
na površini morskoj pojaviše.

I pružit su se prama meni htjele,
da zagrle me, k sebi da primame,
da me odvuku u morske predjele.

Oh, znam, Sirene, varke vam i mame!
Tad ukaza se i lice i grudi,
i oči, što se ukočile na me.

A njihov pogled omamit me žudi;
kao Gorgonin odnosi mi snagu,
u mladom srcu strastven drhtaj budi.

Ja sam ju gledô smočenu i nagu.
Pristupi ona: "Pjesniče" - prozbori
"ah, daruj meni svoju dušu blagu,

iz nje mi pjesmu uzvišenu stvori,
da je raznesem preko mora sinja".
Njezine oči igrahu pram zori,

od koje pogled zlatan se pričinja,
a obasuto sjajem njeno lice
prepuno bi nepojmljivog milinja.

Kô netaknute i svježe ružice
njene su grudi, na njih kaplje mora,
kô trag na čaškam rose jutrnjice.

Kroz guste kose uzdasi lahora,
najmekše svoje cjelove su spleli,
i uzdisali nježnog sred šumora.

Takva je bila, kad iz pjena bijelih
dolazila je na svijet Afrodita,
na divnoj slici Sandra Botticelli.

I ja se zanihah burnog od ushita,
pa segoh rukom; al ona se krenu -
kô da se ne da taknut - i upita:

"Zar dat mi ne ćeš pjesmu uzvišenu,
iz duše svoje najskladnije zvuke?
Puštaš me tužnu i neutješenu?"

- O Zlatousta! - rekoh pruživ ruke,
podvučem jednu pod mlade joj prsi,
što zatitraše kao dvije jabuke,

a iz njih trgli, kô dva pupa, vrsi.
Ona se trgnu - ruke otrag pruži,
da napasnika nevjernog se trsi,

čistoću koji htjede da obruži;
al ja ih primim, na usne ih stavih:
o mali prsti, kô lišće na ruži,

od mora jošte svježi, mirisavi!
Tad nožice joj u jednom se sliše,
a preko ruku strag se kosa savi,

da pramovi se do zemlje spustiše.
Kao elijant k suncu - grud i lice
naprama meni malko se uviše -

i ja joj dirnuh cjelovom usnice,
sa kojih dah se, kao miris, vinu;
a zaigraše vlasi joj kô žice.

I kad u mrežu prste uvih njinu,
počev sad jednu, sad drugu da biram,
očutih Harfe raskošnu milinu -

Harfe, na kojoj još i sad prebiram,
na kojoj duša samo Ljepost čezne
i čeznut će, dok njene žice diram,

i s njih dok zadnji akord ne iščezne.

SONETI MILINJA

Foco d'amor in gentil cor s'apprende
come vertute in pietra preziosa:
che da la stella valor non discende,
avanti 'l sol la faccia gentil cosa...

Messer Guido Guinizelli

1.

Oj Kupidone, dođi: danas ćemo
bježat kroz paprat i kroz gusto granje,
tražeći Lijepu - pa da započnemo
ljubavi borbu, srca osvajanje.

I onda ćemo da je odvezemo
u bijele dvore, naše na imanje,
pa tu joj srcu rane povežemo
uz milosrdno, blago njegovanje.

I ozdravit će; ali blijedo lice
i njene male, prozirne ručice
trag će odavat prošle boljetice.

A svijet radoznô mene će pitati:
- Što joj siroti? - Ja ću mu pričati:
- Za gajem čezne, gustom za paprati.

2.

Strujaše tiho plavetnom pučinom
podnevni vjetrić; na lagane vale
sunčane zrake zlato prosipale
i gubile se prozirnom dubinom.

Kô hitra riba morskom površinom
ti plivala si, šireć ruke male,
a noške su nad vodom provirale
plavetno-blijede, smrznute mokrinom.

Dodite k meni, noške golubinje!
Na žarkom pijesku mori me čeznuće,
Ljubomorani sam na to more sinje,

što, grleći vas, preda mnom se pruža.
Dodite k meni: ljubiti ću vas vruće
i postati ćete kô da ste od ruža!

3.

Cvao je april ružičan i tanak:
kucalo sunce sa rukom u zlatu
na prozor tvoj, a mendula u cvatu
mirisala je kroz proljetni danak.

Poljupcem zadnjim budio te sanak
milujući tvoju veđu umiljatu;
a ja sam na tvom čekao doksatu,
gdje urekli smo za danas sastanak.

O Zoe bijela, čista poput cvijetka,
koji u plahoj ruci Gabrijela
pred Djevicom je zadrhtao stidno -

kroz tanke pruge jutrnjeg haljetka
ljepote tajne tvoga vidjeh tijela,
pram ranom suncu koje bješe vidno.

I tvoje milovidno
rumenilo se lice kao zora
kad crven-krila diže iznad gora,

a jutro nenavidno
oko ustašca mirisalo tvojih,
kô da te brani od cjelova mojih.

4.

Ipak bje lijepo kad se nije znalo
za naše milje i ašikovanje,

kad cijelo selo zlobno, radoznalo
tražilo naše skrovno samovanje!

I svašta se je, Zoe, nagađalo;
jedno nas vidje u šumi kroz granje,
a drugo obnoć u vrt nabasalo
otkrivši nas i naše milovanje.

Al bješe slatko u cjelovu plahu,
uz šumor lišća, grlit se u strahu,
i mislit: - eto, neko kroz noć ište

naš sastanak i mekano skrovište!
Oh, divni dani ružične prošlosti,
progonstva draga ljudske brbljavosti!

5.

Pjesnici, Zoe, tvoje usne slave,
za njima ginu pojuć pjesme nujne,
zovu ih listkom ružice krvave,
zovu ih prvim dahom zore rujne.

A glazbenici u zanosu prave,
u slavu njima skladbe miločujne;
bijednici, misleć na njih, zaborave
na dane žića gorke i olujne.

Mudracu one raskidaju misô,
i on uviđa kog te usne žele
da nije zalud na svijetu bitisô.

Meni se one zlatno saće čine:
a moje pjesme - nestrpljive pčele -
s njih sišu slatkost vječne medovine.

6.

Želim te odvest tamo kamo hrle
pred zimu ždrali, med bambusne trsi,

gdje ute zvuče, gdje visoki vrsi
plavilom čistim tiču se i grle;

gdje paulovna cvijetke obamrle
lagano spušta na zemaljske prsi,
i gdje sve teži k uživanja svrsi,
a Buddha ravna duše neumrle:

u carstvo sunca. Tamo: plamnom moći
svojom će sunce tvoje oči ljubiti
i tvoju dušu zlatnom ovit zrakom -

a ja u vedroj ljubavnoj slatkoći
usne ću tvoje do krvi izljubiti,
i okruniti te lotosom i makom.

7.

O slatko li je na travi, u tmuni,
na usne usne, a grudi uz grudi,
o Zoe! Svježi lahor zrakom bludi,
strastveno dršču zvijezde na vedrini.

I ostat tako dugo, u tišini
noći i tajne, gdje ne ima ljudi,
da duša klone, misô da poludi,
jedno smo biće da nam se pričini.

Sjećaš se, Zoe, u onom klonuću
pomamnog krika žića i ljubavi,
što gubio se u noć uzdišuću?

Sjećaš se, Zoe, riječi i cjelova?
Kažu, da onoj zgnječenoj u travi
niklo je mnogo prekrasnih cvjetova.

8.

Nad plemenite krasne perivoje
predvečer nujna spuštala je sjene,

a ja sam lutô tražeć zlato svoje,
otišlo nekud, skrilo se od mene.

Ljiljani čisti i visoki stoje,
kraj njih se krupni makovi crvene -
i onaj dodir bijelo-krvne boje
varakao mi oči izmorene.

Cvjetovi vjetra svakom pri omašku
sagibahu se lagano i tio,
a ja u svaku tankočutnu čašku,

da nađem zlato zavirit sam htio:
- Makovi žarki i ljiljani bijeli,
kamo ste moje golupče odnijeli?

Oj tako ne uveli!
Kaž'te, jer teško ljubavi u varki,
ljiljani bijeli i makovi žarki,

oj tako ne uveli!
Iz jedne čaške svjež me pelud posu,
u noć se njezin zvonki posmijeh prosu.

9.

Dvoranam sjajnim Boccadoro kuće
odzvanjale su frule i violini
u mekom skladu, strastveno i vruće:
oh, slatki moj menuet Boccherini!

Bila si nježna s čipkam' u bjelini,
vireći na me kroz lepezno pruće,
a noške tvoje plesnoj u vještini
brzahu, budeć u srcu čeznuće.

Držeći smjerno šešir na tri kuta,
sa napudranom perikom na glavi,
ručice tvoje ljubljah mnogo puta -

dok ozdol nujne frule i violini
spajahu naše duše u ljubavi:
oh, slatki moj menuet Boccherini!

10.

Kroz sivu maglu hrle tromе, mirne
u trokutnome jatu ptice divlje,
tek katkad krilom jedna drugu dirne
i, kliknuv tužno, zalepeće življe.

K šumama gustim, na poljane širne
proljeće mlado s juga ih pozivlje,
gdje vode teku svježe i prozirne,
gdje novu ljubav sunce blagosivlje.

Kô one ptice, k tebi pjesme ove
skladne i tihe, svjetsku kroz hladnoću,
lete i nose želje pjesnikove:

O Zoe, daj nam nevinost i mladost,
zanosa prvog najvišu slatkoću
i ljubav svoju - našeg žića radost.

SIXTINE ČEŽNJE

1.

Ah, tužna li je za ljepotom čežnja
onom ko stvara ljepotu u misli!
Vruće je ljeto: žarko grije sunce
da pod njim vene karamfil i ruža,
kroz žegu cvrčak pjeva, klasje zlatno
niz dugo polje talasa kô more.

O moje plavo, nedogledno more,
kol' za tobom me silna mori čežnja!
Kraj tebe prođoh ono doba zlatno
kad ne taru nas ni brige ni misli;
u tvome valu, kô mirisna ruža,
kupa se ljubav moja, moje sunce!

Obujmit će ju toplom rukom sunce,
a srebropjenom neizmjereno more:
rastvorit će se kô u ljetu ruža-
ta osjetit će snagu mojih čežnja
i nebrojenih uzdaha i misli.
O čedo moje, rumeno i zlatno!

Oko tebe je žiće mlado, zlatno,
ti si kô zora koja vodi sunce,
kô ljiljani su čiste tvoje misli,
srdašće vjerno, duboko kô more,
snježane grudi, krvi moje čežnja,
a sitne noške, kô dvije kite ruža.

I kô što pelud pčeli nudi ruža,
a ptici zrnje daje klasje zlatno -
ja bih njoj život. Ah, al moja čežnja,
žarča, neg plamno i zanosno sunce,
zanijela me, kô lađu burno more,
zanijela me, kô dušu slatke misli!

Al zalud nam je, tužne moje misli:
daleko od nas ona cvate ruža,
daleko nju nam sinje grli more,

uz koje ja proživjeh doba zlatno.
Ostaje nama ovdje samo čežnja
i mrke gore i nad njima sunce.

Neg u pjesmu se pretvorite misli,
recite Lijepoj: kô hridinu more
da i nas za njom ljuta bije čežnja.

2.

Kao pod žrvnjem što masline svježe
u suđe cijede žuto, mlado ulje
njezine tako neumorne usne
slast ljubavi u moju siplju dušu:
i drščem kao mjesečevo zlato
u titrajućoj površini vode.

Ta ruže cvatu kraj svijetla i vode,
u mladosti je naše žiće svježe,
u suncu najveć odblijeskuje zlato,
na žarkoj vatri čisto gori ulje -
a moju mladu i zanosnu dušu
griju i žare i krijepe njene usne.

Kad prvi put na one krvne usne
utisnuh cjelov, kô kroz bistre vode
kad prođe zraka - kroz moju je dušu
uzdrhtaj prošô. Bješe jutro svježe
i mirno more, kao mirno ulje,
a istok krvav, kô žeženo zlato.

Ja sam joj rekô: - Daj se ljubiti, zlato!
Opojno njene mirisahu usne
kô južni balzam, il ružično ulje,
il s istočnijeh strana miris-vode.
Prekrasni časi mladosti nam svježe,
kako ste moju obnemogli dušu!

Otada sam joj svoju dao dušu,
jer njezina su čuvstva suho zlato,
a još i sada, poslije mnogo, svježe
u cjelovu su njene rumen-usne.
Njena je vjernost vječni izvor vode,
a ljubav čisto, iscijeđeno ulje.

I gorućem što kandilu je ulje
za moju mladu ona bit će dušu;
rad nje ću preći i kopna i vode,
i čuvati je škrto kao zlato,
a ona dat će meni svoje usne,
i cjelove na njima sveder svježe.

O pjesmo, nać ćeš sutra naše zlato,
gdje na me čeka na žalu, kraj vode,
reci, čim dođem, ispit ću joj dušu!

SONETI GODIŠNJIH DOBA

Proljetni

U slici plave, gole djevojčice
Proljeće hrli, zimne goneć danke,
kroz grmlje ruža i kroz tratinčice,
kroz propupčalo pruće i ogranke.

U ruci nosi liru: zuje žice,
na nježni dodir, srebrne i tanke.
Sav prostor ječi: kriče lastavice
i slavulj hiteć na prve sastanke.

Proljeti nova! Uzmi svoju liru,
pod onu dođi mendulu u cvatu,
gdje vjenčan vijenac bere Zoe moja,

i diraj žice: neka pjesma tvoja
s mendule kida cvijeće i mom zlatu
ovije glavu, kô da je u piru!

Ljetni

Uz rijeku leži, na travnome kraju
umorno Ljeto od kupanja i ćuti,
po travi vlažni prami mu rasuti,
a crne oči poput vatre sjaju

i preko žitnih poljana gledaju.
Na tamnoj sunce odsijeva mu puti;
dok naokolo elijanti žuti
okreću lice pram sunčanom sjaju.

O žarko Ljeto! Sad će Zoe moja
do rijeke saći: crnje su joj oči
od tvojih, kosa gušća nego tvoja,

kad kupanje ju poljepša i smoći;
a ljubav njena, u zanosu svome,
još jača je neg žar u suncu tvome.

Jesenji

U baštama pod plodovima granje
k zemlji se svija: kroz lišće se žari
jabuka zrela, uz debele panje
obilati se grožđa crne dari,

a šipak puca, dozrio za branje,
kroz pukotine zrnje mu krvari:
oh, takve usne moje milovanje
ima, kad ljubav dušu joj ražari!

- Dobro nam došla, Jeseni podatna!
Gledajuć polja ratar te pozdravlja
i srebrn-kosijer na berbu pripravlja.

Al kad ćeš meni doći, dobo zlatna?
Željno te čekam: i meni se hoće
ljubavi moje slatko brati voće.

Zimni

O lijepo li je stat uz vatru skupa,
kad ljuti vihor vani snijegom prši,
s golih stabala kada granje krši

i hladnom rukom o prozore lupa.
U nijemi mrak zmijovit plamen strši,
u zlatnom žaru naša lica kupa.
Kô bijeli lišaj uz planinske krši
uza me stojiš: lijepo li je skupa!

Milan Begović: Izabrane pjesme

Ručice tvoje u mojima grijem,
na mome krilu počiva ti glava,
sanjareć sretna o danju toplijem,

o zlatnom klasju, cvijeću među njime:
i tvoja duša s milja uzdrhtava,
a vani kamen s ljute puca zime.

U POLJIMA

Hoću te vjenčat, Zoe, u poljima
gdje tlo je ravno, plodno i podatno,
na kome hlada do noći ne ima;
hoću te vjenčat tamo gdje prijatno
igra se vjetar među cvjetovima,
u poljima, što, široka kô platno
kićeno, sižu puste u daljine -
hoću te vjenčat onda kad s vedrine
u žarkom ljetu, plamti sunce zlatno.

Cvrčak će pjevat među zrelim žitom
sunčanu himnu, zrnato će klasje
pucketat živo, gibljuć vlâću vitom.
Oh, poljsko blago, mirisno suglasje,
nad kojim lebdi širok zrak i pitom!
Pogledaj, Zoe - to polje za nas je
postelja bračna, ono sunce sjajno
svjedok, a poljsko šaputanje tajno
vjenčane pjesni slatko blagoglasje.

Mlađanu glavu vijencem kukurjeke
okitit ću ti i živog modraca,
i priseć vjernu ljubav na uvijeke.
O sretni piru, gdje se štit ne baca
pri obduljama, gdje ostrugâ zveke
nema uz takmu biranih boraca,
gdje se ne toči skupa medovina,
a ne čuje se prelijevanje vina
ni punih čaša zvonkost udaraca!

O sretni piru, u slobodi široj,
na žaru ljetnom i uz cvijeće divlje,
drug družicu gdje radosti u pirnoj
ljubavi k žrtvi sprema i pozivlje!
U onoj tada svečanosti mirnoj
cjelov po cjelov redaju se življe,
šumori jače klasje, pa se svija
na omašcima vjetra što ćarlja,
a sunce ljubav zrakam blagosivlje.

Kad prođe dan, tad tajnom u sumoru
saći će večer svijet da obavije,

a cvrčak kao slatkom pri umoru
pjevat će blaže svoje davorije -
sve dok ne usne. Kao na odmoru,
opojeni od riječi ljubavnijeh,
od zagrljaja iznemogli vrućih,
počivat ćemo, mirno čekajući
da noćca zastre vedre prostorije.

Raskošna prva noći, uz krijesnice
na tisuće što letaju po zraku,
i uz poline na prekid pjesmice!
Poljupci žedni u obzirnom mraku,
neizbrojni kô na nebu zvijezdice,
vi uzdisaji u mirisu jaku
polja i rose - ko će ikad znati
slatkoću vašu riječju iskazati?
Teško je izreć pravu radost svaku.

Kad sutra zora krvava zarudi
ti, izmorena od duge ljubavi,
na mojoj, Zoe, počivat ćeš grudi.
Iz daleka će pjetô da se javi,
na novi da nas užitak probudi.
Vijenac što tebi na glavu postavih,
još na po svjež od jutrnjice rose,
sav raskidan će visjet oko kose,
uvenut čim se svijetli dan pojavi.

A onda ćemo dić se sretni, mladi,
da k onoj rijeci srebrnoj sidemo,
uz koju plodni stoje vinogradi,
a u njima kad grožđa uberemo
od nedavno što rudi se i sladi,
cjelove punim zrnjem brojit ćemo.
Dotle će ševa, dižući se više
pjevat sad blago, sad tiho, sad tiše -
slušat ju dalje dok ne uzmognemo...

Hoću te vjenčat, Zoe, u poljima,
gdje tlo je ravno, plodno i podatno,
na kome hlada do noći ne ima;
hoću te vjenčat tamo, gdje prijatno
igra se vjetar među cvjetovima,
u poljima što, široka kô platno
kićeno, sižu puste u daljine -

hoću te vjenčati onda kad s vedrine
u žarkom ljetu plamti sunce zlatno.

IDILIČKI INTERMEZZO

Pastourelle

Na livade, u kotline
svoje bijelo stado vodim,
za njim hitim, za njim hodim
dokle sunce ne počine

za visoku onu goru.
Onda prije noćne tame
ovčice se moje same
povraćaju svome toru.

Znadu one svoju stazu
i raskrižja pustu varku,
obikle su svakom jarku,
sigurne pri svakom gazu.

Moje frule glas romoni
i prati ih našem selu,
gdjeno vide crkvu bijelu
s koje zvon u sumrak zvoni.

Zoe - tako želje moje
idu svjetskom po prostorju,
u pustoši il na morju
čeznu samo krilo tvoje.

Moja pjesma želje prati
kroz hladnoću ljudstva pusta
nit joj ushit ikad susta
dok ih k tebi ne povrati.

Romanca

Kroz prozirnú maglu zora
u ružičnom smiješku titra,

pa se svija tanka, hitra
oko mirnog tvog prozora.

Čeka dok ti oku snenom
sanak digne lake mreže,
da cjelovu u rumenom
prikaže ti želje svježe.

Horizanteme i ružice
mirišu u ranom dašku,
rastvarajući stidnu čašku
bistre rose za kapljice.

Očekuju da i one
pozdrave te u svom sjaju,
i da tvoje bijele none
čistom rosom poštrpaju.

A tvoj Xeres na uranku
želi da te pjesmom slavi,
da ti zbori o ljubavi,
čim se otmeš zadnjem sanku,

čim se kažeš kod prozora.
Duša dršće kao citra -
Kroz prozirnu maglu zora
u ružičnom smiješku titra.

Romanca

Znaš li one ravni
među dva proplanka,
gdje se suton tavn -
čim nestane danka -

nad obzorje svije?
Znaš li gdje s večera
kroz prodolje vije
vjetar sa sjevera?

Gdjeno poput straže
vite stoje jele:
oči pogled traže,
duše uzdah žele?

U onoj samoći
k sebi sam te zvao
i u kasnoj noći
ročište ti dao.

I došla si, Zoe.
Sjećaš one čase?
Sjećaš pjesme tvoje
kroz noć što se glase?

Bregovi daleki,
u onoj uvali,
u dvostrukoj jeki
njih su ponavljali.

Slatka pjesmo, što se
lomiš o brdine,
koju vjetri nose
s dola u visine,

i duša se moja,
koja vječno ljubi,
kao jeka tvoja
u bezmjerje gubi.

Pastourelle

Prosuše se s vjetrom kiše,
kao da se proljet sama
raztočila u suzama
i kroz vjetar da uzdiše.

Kidaju se mlade rese
sa lješnjaka i vrbinja,
a s bajama i gloginja
cvjetne čaške kiša trese.

Potočine bijesno šume
kroz prodolje nizbrdice,
rušeć mirne zaklonice,
zasipljućí zgodne drume.

U priklonu stado naše
u svome se toru stislo,
čezne nujno i prokislo
za slobodom vedre paše.

A ti, Zoe, niz pašnjake,
niz livade gledaš mûkom,
gledaš kako vlažnom rukom
vrijeme kida cvijet i travke.

Al čemu ti bol i tuga?
Ta sutra će ljepše biti:
znaš ko će te prenositi
preko gaza i jaruga?

Ballata

Faune, daj, odloži frulu tanku
i dođi sa mnom. Gledaj, zar je
ona pri onom dolje zaravanku
što provlači se gusto kroz šikarje?

Pođimo tiho, kradimice tamo,
kroz suho rašće i savite grane,
dok tajno se za njom ne došuljamo.
Nek ti se duša u grlu ne gane,
nek smijeh te ne izdade;
pred svakim šušnjem plahost bježat stane.
Pred njenu stazu, u spletenom granju,
mi ćemo kutrit vrebajućí na nju,
dok nožice je ne zavedu mlade
basrljajuć da na naš zaklon bane.
Ja ću je primit za ruke tanane,
u slatkoj borbi nju ću nadhrvati,
izljubit žarke usnice i lice,

a ti ćeš frulom krik joj nadjačati
da ne sjete se njene drugarice.

Faune, daj, odloži frulu tanku
i dođi sa mnom. Gledaj, zar je
ona pri onom dolje zaravanku
što provlači se gusto kroz šikarje?

Ballata

Drijade tanke, na prudinu amo,
i zavitlajte kolo svoje,
kad iz šume se zlato vrati moje,
da veselom ga igrom dočekamo!

Nosit će puno naručje ljubice,
a oko glave vijenac od paprati,
lješnjaka mladih pune košarice.
I kad se k nama vesela navrati
i darove donese,
u očima će njenim ljubav sjati.
Oh, porubljene oči trepavicam,
zaokružene gustim obrvicam,
vaš pogled pokoj srcu mom odnese!
Pa kad će te se ovdje pokazati,
na stabalju će granje zaigrati,
o granje bršljan ovit će se čvršće,
kroz lišće uzdah vjetrića će proći -
a moje srce s milja će da dršće,
kô lune sjaj na jezeru, u noći.

Drijade tanke, na prudinu amo,
i zavitlajte kolo svoje,
kad iz šume se zlato vrati moje,
da veselom ga igrom dočekamo!

Pastourelle

O sastanci čarni naši
na prudini stepnoj, travnoj,
gdje u svakoj noći tavnj
vodili smo konje k paši,

da u hladu pasu ljetnom!
Sterala se duga tmica
široj brda i ravnica,
a sa riječju mirnom, sjetnom

zborili smo kao u snu.
Na mom krilu ležala si:
milujući tvoje vlasi,
cjelivah ti krvnu usnu.

Hzali su konji divlje,
kô da noć kroz tminu jeca,
a na nebu bez mjeseca
drhtale su zvijezde življe.

Dignusmo se: vrancu tamnom,
što se bijesno, divlje plaši,
tegnuh ular, na nj uzjaših
i postavih tebe sa mnom.

Letjeli smo preko stepa,
u daljine, nad strmeni,
kraj ponora nebrojenih -
letjeli smo kô Mazepa.

Plaha krda hitrim skokom
bježahu pred konjem hitnim,
a pastiri ljubopitnim
gledali su na nas okom.

I ja sam te vino čvršće,
ne plašec se noći crne:
oh, rado se u smrt srne
kad ushitom duša dršće!

Pastourelle

Kroz pukline i gudure
vjetrine se gone nagle,
kô sablasti mliječne magle
po mutnom se nebu žure

i šireći ruke tanke
zagrljaju vrške brda.
Vraćaju se plaha krda,
vijugajući kroz proplanke,

niz humove tromo, bolno:
kao sprovod. Zoe, i mi
umaknimo ljutoj zimi,
dok nam vrijeme neumolno

ne zatvori pute znane.
A vi zbogom vedre paše,
na kojima stado naše
plandovalo sretne dane.

Omorike zbogom vite,
ostavljam vas uzdisanjem,
prignite se gustim granjem
pa me njime zagrlite.

Zbogom jele i borovlje,
i bršljani i paprati,
a i vas ću spominjati
o kupine i korovlje.

Zbogom vedre prostorije,
gdje zapadi krvlju gore,
gdje ružične sviću zore,
a u puno podne sije

zlatno sunce u sto plama -
čim se dolje laste vrate,
prvi bajam čim procvate,
opet ćemo doći k vama.

NA IZVORU

Kroz mlječu zelen i kroz stidno lišće
novo se smiješi proljeće. Kad vruće
ljubavi želja mlado srce stišće,

kad duša tone u slatko čeznuće
u beskraj milja i radosti tajne -
na sunce slična, koje uz granuće

u vedri prostor prši zrake sjajne.
A mi smo, Zoe, jašeć zalutali
u šikare i šume veličajne.

Na drvlju tek su čvori propupčali,
a ogranci su mladi, kao kose
od šumskih vila, na vjetru titrali,

posuti živim kapljicama rose.
Dok ljubica nam svježi i opojni
uzdasi pozdrav u svanuće nose.

Jašimo dalje: hrastovi bezbrojni,
i lipe, brijesti ostaju za nama...
Poskoknu konji zapjenjeni, znojni,

i maknuv glavom, sjaj sunčeva plama
u modrom njenom oku bljesne. Ptice
cvrkutnu, šušnu u gustim granama.

A tebi sunce obasipa lice
ružama zlatnim u obliku smiješka,
cjelivajuć ti u krvi usnice.

U sitnoj, nježnoj ruci uzda teška
remenom prste stišće, da na njima
vidi se modra, okrutna bilješka.

Jašimo dalje neznanim putima -
kad gore, više, za nečim kroz drvlje,
pohlepan pogled s oka se otima:

kô neko bijelo, fantastično grmlje,
kô sive magle pramen u daljini,
dršće i sjaje. (Put se šumski strmlje

vijuga pred nam). A i glas se čini
kô ljudski otud - i klik odjekiva,
i zov i smijeh u šumskoj pustolini.

Al nije to ni grm ni magla siva,
(dođosmo bliže), nego četa cijela
ljudstva što jedan drugog potiskiva,

gomilajuć se oko šumskog vrela,
uz koje sjedi djevica i nudi
iz zlatne školjke vode. Njena bijela

ručica ne zna što su ljudski trudi,
neg dijeli samo neprestance, žurno
i barem kaplju svakom dati žudi.

Al mnoštvo srće, otimlje se burno,
kô da se boji vrelo da presuši,
il ruka klone podatna, il tmurno

da vrijeme vedri život ne uguši.
Siđosmo s konja. Kô najžešći plamen
oživlje bijesna žudnja nam u duši -

i za ruku te držeć, vuć' te stanem
med mnoštvo žedno. Sad me jedan tisne,
sad drugi gurne - posrnem i panem;

al opet skoćih. - Šaka jače stisne
ručicu tvoju i hrlimo življe -
a duh od žeđe hoće da mi svisne.

"Dođite k meni, što žeđate divlje!
Ko s ovog vrutka pije - okusit će
najveće slasti" - djevica pozivlje

takmace ljute. "Prolazno je žiće:
tek u užitku sva je sreća. Ljepost
vječita ja sam. Ja kroz vaše biće

prosut ću svoju uzvišenu krjepost.
Bez mene sve je pustoš i golota,
bez mene sve je umrlost i sljepost.

Dodite željni slasti i života;
u svakoj leži ovog pića kapi
neizmjerna, nedosežna milota."

A mnoštvo jače pohrli, zavapi,
i pruža ruke u pomamnoj težnji
iz zlatne školjke piće da iskapi.

Ajdemo, Zoe, našeg bivstva k čežnji!
Drži se jače, ne daj se - nek trudno
koljeno kleca, nek izdaju gležnji.

Još čas - i evo (nije uzaludno
vapila duša) tu je školjka zlatna!
Daj, pijmo, Zoe, strasno i požudno,

daj, pijmo, Zoe, - kad ruka podatna
duh poji nas sa slašću, blažeć bijedne
i tužne dane žića nam neznatna!

Padoše školjci na rub usne žedne.
Oh, beskrajno i divno uživanje!
Sipalo sunce zrake nepregledne,

a žagorile ptičice kroz granje...

MISTIČKI SONETI

Là est le bien que tout esprit desire,
Là le repos, où tout le monde aspire
là est l'amour, là le plaisir encore.

Là, ô mon ame, au plus haut ciel guidée,
tu y pourras reconnoistre l' Idée
de la beauté, qu'en ce monde j'adore.

Joachim du Bellay

1.

Prolaze hitre, tajanstvene sjene
pred mojom dušom, teški leži sumor
u misli mojoj, a ukočen umor
tijelo mi drži. Zar su uspomene

te prikaze što prolaze kraj mene?
Što je taj gluhi od haljina šumor?
Taj srebrn zvuk i rajske pjesme žubor?
I vidim idu čete nebrojene

anđela tankih, visoko u zraku,
s trubljama dugim, kako fra Beato
Angelico ih u mističnim snovim

viđô i slikô. A u polumraku
razaznajem i gledam svoje zlato
med četam tim i mišlju za njim plovim...

2.

U čudu se je sved svjetina selska
pitala: - Zašto, kad nad bregovima
ružična zora sva u sjaju bljeska,
u crkvu hiti Xeres? Ili ima

na duši grijeh najteži med svima,
pa moli da ga Gospođa nebeska,
milosna Majka tužnim grješnicima,
nesretnih Radost, Kraljica anđelska

od grijeha riješi? - Oni, ah, ne znaju,
na onoj tamnoj slici Majke Božje,
anđela skup na donjem stoji kraju

i njeno sveto cjeliva podnožje;
med njima jedan sličan zlatu mome,
ljubljenom zlatu - toli dalekome.

3.

U crkvu si me zvala na ročište,
u predvečer kad u njoj nikog nema,
kada samoća i pustošnost nijema
prostore svete otajnošću tište.

Stupovi hite hramu na nebište,
zagrljaju se gore. Kô da drijema,
uljenka gluho dršće ispod trijema-
U crkvu si me zvala na ročište...

U polutami stali smo pod lukom
ko pokajničke duše. Drhtala si
kad tanano ti tijelo ovih rukom.

Uljenka dolje u trijemu se zgasi,
orguljna cijev je dahnula iz tame:
ti si se čvršće vinula uza me.

4.

Jecahu jako kroz srebrne trublje
orgulje divnu misu Palestrine,
a jecaj onaj sad tanje, sad dublje
ozvanjao je crkvi u visine.

Ti bje kraj mene. Tamo iz daljine
plamtio oltar poput žive zublje
u tisuć svijeća: od svjetlosti njine
sjale su tvoje zjenice golublje.

U misli naše vjenčanje sam gledô,
što pred Bogom se mora da izvrši,
čiji su svijetu nerazriješni lanci.

I na to sam ti vječan prsten predô,
a jedan svjedok štap koljenom skrši:
kô u "Vjenčanju" Rafaela Sanzi.

5.

Luka: XII. 27.

U oblacima tamnjana, uz zvuke
čarobnih harfa i tananih frula
stojiš, o Zoe - a bijele si ruke
sklopljene, moleć, u vis uzdignula.

Pred očima si mojim zasinula
čišća neg ljljan iz anđelske ruke,
Djevica koji vidje, kad je čula
s usana svetih nebeske poruke;

čišća neg ljljan, o kom Prorok zbori,
da ni Salamun u najvećoj slavi
ne imô slične njegovoj odori...

Žubor se harfa zvukom frulâ spliće:
a uzdah moje čežnje i ljubavi
obavija ti djevičansko biće.

MUZIKA

1. Fra Beato Angelico: Angeli suonatori

Maestoso

Visoko drže svetim na usnama
anđeli trublje duge. Ozvanjaju
u svemirnim beskrajnim širinama
metalni zvuci - pa se pričinjaju

kô usklik slave. (Zlatno odsijevaju
sunčane zrake u čistim trubljama.)
Nek slavljen bude Gospod u svom sjaju!
Nek slavljen bude Gospod nad vojskama!

O akordi iz mističnih zborova
anđelskih, što vas čuo Fra Beato,
u najslađem od umjetničkih snova,

u vašem skladu veličajnom duša
pjesnička ćuti milje nepoznato
i zanos slave nedosežne kuša.

2. Carlo Dolce: Sv. Cecilija

Appassionato

U uzvišenoj strasti uzdisajne
igraju tipke tvojim pod prstima;
oh, tanke ruke, slične ljljanima
u polumračju predvečeri tajne!

Duboka raskoš, slasti veličajne
spliću se, dišu u tim akordima,

a zatvorenim tvojim na očima
kao da dršću trepavice sjajne.

O divna, strasna glazbo Carla Dolce,
u kojoj vječno živi nadahnuće,
ovij mi biće snagom tvoga milja!

Uza te svaka ove zemlje bol će
postati rajska, a svako čeznuće
dovinut će se neumrla cilja.

3. Rafael D'Urbino: Il violinista

Adagio

Titraju strune tvoje kô ushitna
duša kad titra pred čudom ljeposti,
a s njih, u slatkoj, nježnoj turobnosti
dižu se rajski zvuci. Tvoja kitna

s ganuća kosa trepti kao sitna
na vjetru trava. Čeznja besmrtnosti
i uzvišena krjepost umjetnosti
na čelu tvome sjaje nedohitna.

Oh, igranj! Neka vječno blagoglasje
zanese moju dušu čarnom moću,
budeći u njoj misli neobične:

a ona će - kô nemirno talasje
u pješčan žal - uronit u slatkoću
što puni tvoje oči nepomične.

EPOD. BRŠLJAN

I hrast je pričo: "Nejasno i kao
kroz mliječnu maglu misô sjećaj hvata,
kad ponosan i mlad sam jošte stao

u prašumi, što vijekom obuhvata
davnine drevne. Omorika stara,
visoka jela i lipa krošnjata

kraj mene bjehu. U slici stražara
oholim vrškom sve ih nadvisivah,
grleć se zrakom iz sunčeva žara.

Kad proljet dođi: onda pogledivah
niz pašnjake, niz bašte, niz brežuljke,
na izvor, iz kog voda vrije živa,

glogoćuć hitro kroz srebrne puljke,
na čistac, gdje se šumske vile vrzle,
na satire i vješce i patuljke.

Kad zima dođi, noseć vjetre mrzle:
padalo lišće s mene, a pod snijegom
životne žile u zemlji bi smrzle.

Oh, teško bješe pod tom zimnom stegom!
Željno bih čekô da se prve rode,
dolazeć s juga, oglase pod brijegom,

a hladni snijeg sa pašnjaka da ode,
na mladoj travi, žutoj od svježosti,
da iznovice vile kolo vode.

I bilo jednoć: lude od mladosti
Drijade hitno zavitlale kolo,
u vrtlogu kô divlje okretnosti.

Zamirisala šuma naokolo,
a Fauni su virili kroz granje
na ono jato ružično i golo.

U jatu jedna ima noške tanje,
i čvršće skokne i govori slađe;
oh, za ljepotom vječno uzdisanje!

Kad nenadno skup Fauna izađe,
razletiše se sve kô plahe srne,
a ona zaklon iza mene nađe -

(O sjajne oči, velike i crne,
svilene vlasi smrekom uvijene,
ručice bijele i usnice krvne!)

- i reče: - Hraste, daj zakrili mene
od bijesne čete nakaznih bogova,
od kojih sveđ smo divlji progonjene.

Iz harnosti ću svojih slast cjelova
preliti sretna u granje ti svjež
ovit te pletom zlaćanih pramova.

Nek navijek ljubav uza te me sveže:
Zaštiti me, ta čuješ kako kriče
družice moje i kroz šumu bježe!

Na glasak taj stâ lišće da se miče,
zatrepta granje slatkom u šumoru,
kô novi propup iz njega da niče.

I ona taknu moju mladu koru,
pramove duge u pukline stavi,
a mlado tijelo u svakom naboru

propusti klice - i toplo se savi
oko mog drva - kao Bršljan čvrsti -
u uzvišenoj, besmrtnoj ljubavi.

Protegnuše se njeni bijeli prsti,
uz moju koru sljubivši se tamnu,
a na njima se mlado lišće svrsti.

Tad stade sisat u dašku pomamnu
iz mene sok - a ja sam drhtô, ginô,
u osjećaju zanosnu i plamnu,

i uz dušu sam svoju nju privinô,
da nič'ja ruka, ni udesna sila,
ni Pan od tijela mog ju ne otkinô."

*

Ljepota tako vječita se svila
oko života zanosnog pjesnika,
svojom mu snagom dušu zagrlila.

Okovi teški taštih mogućnika,
vijekovi mračni zalud su je stisli,
zalud je ruši gnjev licemjernika!

I ako nju su za časak istisli
iz umjetničkih duša neumrlih,
u velikoj, neoskvrnutoj misli,

što nekada ju pojmi i prigrli,
ona se opet ustaljuje življe.
Ljepost je vječna - kako bi je strli

varvari ljuti, il nevirijeme divlje?

ŽIVOT ZA CARA

1.

Jesensko mutno jutro. Magla mliječna
kroz drvlje gmili kô sablast. Kraj plota,
kô okamine hladne, bez života,
njih dvoje stoje. Grozna, pusta, vječna

u oku bol im, a usna bezrječna
tek dršće, trepti. On ruku omota
o njezin pas, a ona se kikota
kô očajnička luda. Nečovječna

za rugom želja drži joj se duše,
a srce puca poput stakla. Reče
on: "Zbogom!" - ali suze riječ mu guše.

Tad maknu pramen plave kose, dirne
poljupcem čelo. Tarantas poteče -
Njen jecaj ječi kroz prostore širne...

2.

Drndaju kola blatnim drumom. Selo
u magli dolje izginu. Kroz šiblje
tanano blješti nebo sivo, bijelo.
Poljija pusta: niz prazne se griblje

srebrene vodne mlake. Neveselo
prohladni vjetar gole vrbe ziblje
i ljušti lišće zadnje i uvelo.
On sjedi miran i glavu prigiblje

na žuljav dlan, pa onaj žudi plot i
jablanje, bunar, stoborje i veče
prijazno, zvučnim razblaženo zvonom,

što dušu sladi, a pohote kroti...
A ruka sama grudima poteče,
da kucaj srca zaustavi bonom.

3.

Na dvoru pljušti kiša, a niz stari
i čađavi se duvar kaplje cijede.
Drjemuška mačak na banku i prede.
Samovar žurno glogoće i vari,

u vazduh iz njegov hite kolobari.
Zgureno, nujno pokraj peći sjede
otac i majka. On reče: - Što vrijede
uzdasi tvoji - i taj plač što mari?

Sve je svejedno. "Znadem" ona šapnu,
a jecaj kida šaput, "ali čemu
materu daje Bog..." i riječ zapnu.

Tad nadoveza starčić plah, umilan:
- Do vijeka, stara, čast i slava Njemu
On mudar jest, On svemožan, On silan! -

4.

U krvi zapad plamti, varoš sveta
rumeni se kô silna ruža. Kao
pomamne zublje tornji i kubeta
iz dalji blješte. On je na brijeg stao,

pa gleda čudom raskoš toga svijeta
i snažni sjaj, što žarom obasjao
njegovo oko. Gorčina i sjeta
iz srca splinu, duh se razabrao

i veličanstvom napunja se nekim.
A dolje šumi rijeka, a na Kremlju
zabruje zvona glasom blagim, mekim...

Poposta časak, prignu se na zemlju,
šubaru skide. Sunčev trak na golu
položi glavu zlatnu aureolu.

5.

Kroz kolutove tamjanova dima
svijetnjaci trepte, ikonostas blista,
sa kog, kô krvav mjesec, lice Hrista
svoj blagi pogled baca vjericima.

Bortnjanskog tužna pjesma obuzima
prostore svete: kô od srebra čista
glasići djece ječe. Poput lista
na vjetru dršču srca u grudima.

I presta služba. Ali kroz tišinu
najednom romon patrijarhe glasa,
uzdahu sličan, soborom se vinu.

Kô silan val se mnoštvo zatalasa,
a iz dna dušâ krepki i svečani
zaori uzvik: - Bože Carja hrani! -

6.

Čekaju čete poredane - mlada
i krjepka momčad: silna ruska duša.
Od jednog k drugom šaput, a on sluša
i svoga cara vidjeti je rada.

Božanstvom on ga drži, on se nada
da u njegov oko kô zublja, što tmuša
pomrčat ne zna, koje zalud kuša
da smrtna motri zjena. Iznenada

kimvali, trublje odjeknuše snažno.
Car ide: tamno lice, oko nijemo.
Al on ga gleda smjelo i odvažno

i ganut šapće: - Vidiš, u daljinu
mi polazimo: krvlju našom ćemo
otkupit tvoju radost i vedrinu!

7.

Zanosno zbori car: - Junaci, čije
grudi su gvožđe, srce žestok plamen!
Osvojite mi kraj, gdje sveder sije
sunčani pogled neugasiv, mamen -

osvojite mi carstvo sunca! Bije
snažna me želja, da, kô slave znamen,
podignem hram još ljepši nego li je
Uspenski sobor. Svijetlih zraka pramen

iz sunca ćemo trgnuti i ovit
jabuku s njima silnu ispod krsta.
I u tom hramu želim ja ponovit

krunjenje svoje! - Reče car, a sluša
pobožno krotka vojska, sluša čvrsta
i krjepka momčad, sluša ruska duša.

8.

I brza naprijed bučno vlak - niz ravne
prostore tundre, preko voda bijesnih
i stoljetne kroz jele, što uspravne
spram prostora se uzdižu nebesnih.

Kroz štopot kola struji, kano davne
prošlosti odjek, glas turobne pjesni,
a balalajka jeca kô sred tavne,
olujne noći ubogar bolesni.

On čelom staklo okanca pritište
i gleda u svijet pojuć: "Dođi, dušo,
u suton tavni sađi na ročište

k livadi onoj. Ah, tamo je krasno!
I ti ćeš doći, čekat ćeš me, dušo.
No sve je zalud - jer će biti kasno..."

9.

Praskaju grane, a zvižduk se vije;
gorostas regbi kroz prašumu luta,
uzdišuć muklo, krči sebi puta
rukama snažnim: to vjetrina bije

sibirsku pustoš. Sve u vlaku snije,
tek on je budan. Njega mori ljuta
beznadna čežnja, pa ispod kaputa
uvlači ruku, gdje na srcu grije

srebrni obraz, majke spomen dragi.
On prinese ga na usta, što gore
kô živa rana. Dugo osta tako,

dok san ga nije obhrvao blagi.
A vani vjetar jake čupa bore,
praskaju grane, vuci viju jako.

10.

Ružičan posmijeh siplje jutro svježe
na čudnu varoš i ovija krive
linije kuća i pagoda. Žive
rječine ljudi sokacima bježe

kroz sjajnu rumen. Stojeć ispod veže
trgovci nude povjesma, kadive,
papirnog cvijeća, džidže zamamljive
zvjedljivom mnoštvu, što se uz tezgu sleže.

On željno motri šarenilo bujno,
pa misli: - Ono sviloruno platno
u nakite će ona izvest same;

njezino lišce razvedrit će nujno
oboci ovi, a prstenče zlatno
još čvršće nju će privezat uza me.

11.

Bijaše praznik. Mladi i okretni
pođoše tamo, gdje se groblje stere
sinova sunca. Kroz drvlje se vere,
kô tajni cjelov, dana prizrak sjetni.

Kô ogromni stražari tisućljetni
kioski hitni i nakazno zviijere,
lukovi smjeli, zmajevi, himere
na podnožnicim, gdje se vrze cvjetni

splet arabeska, ukočeno stoje.
A njemu misô za mišlju se reda
i on se vraća u djetinjstvo svoje,

spominje bajke nejasne i tamne,
pa osvrće se plaho, kô da preda,
da utvare se ne probude kamne.

12.

Rominja kiša, a noć je. Po kliskom
i blatnom tlu koraca vojska. Krište
promukli glasi, a očajnom piskom
ubojno zrno tople grudi ište.

U dalji bljesne, pa zagrmi. Diskom
plamenim, regbi, da se niz bojište
umeće Samrt. Grčevitim stiskom
njegovi prsti ljutu šarku tište

kô vjernu ljubuu. U oku mu titra
dušmanskog ognja odsjev, srce bije
i igra, kô pod vještom rukom citra.

Srčuci naprijed uz krik drugova
on misli, dolje u mraku se krije
zvjerinje s groblja sunčanih sinova.

13.

Kô bijeli pokrov slegla se je pusta
jutrnja magla. Čopor konja hrže,
topovi lome prostor, s tisuć usta
ozvanja: Hura! - Vođe kliču: Brže!

Naprijed! - A on pade, pak se usta
i dalje hiti. Pušku k licu vrže,
u maglu gađa. U to krvca gusta
niz čelo, kano prosip ruža, trže.

I htjede dalje - ali pred njeg kroči
kô neka strašna avet praznoočna,
jabuku žarku u pregršti stišće.

On zdvojno kriknu, rukom pokri oči:
jabuka pršte poput groma moćna,
rastepe klupko ljudi - kao lišće...

14.

Nad tamnom gorom krvav uštap planô
kô strašno oko. Kô crn plašt se suče
po nebu razdrt oblak. Polagano
plašljiva sjena razbojem se vuče

i obzire se. Je l' se glasak ganô,
u gaoljan se visoki uvuče.
I poslije malo opet tapa kano
zvijer, nađe leš i sa njeg ruho svuče,

džepove prazni. Zatim drugi hvata,
prevrće, traži i otkapča puca
odore krvne, pa otrže s vrata

srebrni obraz, koji se svjetluca
na mjesečini. Svud je mir - tek zamah
vjetrića šušti među trstikama.

15.

Iz teška se je prenô sna. Po čelu
jutrnji dašak golicne ga tio
i čini mu se: to je cjelov bio.
Pa eto ranu zaboravlja vrelu

i nalazi se kod kuće, na selu,
na dragom polju. Klas se k zemlji svio,
hariši kriče, vasiljok se skrio
med gustom raži. A tamo na vrelu

lagaško pjesma zvoni, cepti, plače
i takmači se sa žuborom vode
sad tiho - tiše, a sad jako - jače -

I on sve sluša, trudnu diže glavu,
al svježā rana opet ljuto bode
i glava natrag klonula u travu.

16.

Zgrušana krvca oči mu zatvara,
prstenje svijetlo pod vjeđama struji
kroz tisućbojnu maglu. Tanko bruji
u uhu, sitno - regbi cvil komara.

Čas kucne bilo, časkom se odmara
kô sahat prije neg će stati. Zuji
kroz mozak čopor misli: u oluji
oblake tako pramen munjâ para

il travom zmiije plaze. A grud peče,
i čini mu se da mu iz nje vadi
ogromna šaka srce, iz kog hiti

krvavi plamen. On se trgnu, reče:
-Ah, pusti srce; u njem zlatni nadi:
još hoću ljubiti, jošte hoću žiti!

17.

Noć pusta, mrka. Pokriveno sniva
njih dvoje starih, kô dvije trudne oči.
I mir je: samo crv u brvnu toči
il plahi vjetar škrine kroz ćerčiva.

Kô uzdah noći pred ikonom živa
uljenka gori, a izbom se koči
pokućva tamna sjen. Na jednom kroči
do vrata neko, lupne poput diva.

Prenu se stara - gleda: pred ikonom
drhtavo svjetlo raste, raste više,
postaje srce krvavo, rumeno,

što trepti jaderno, ječi jekom bonom
i - Majko! Majko! - kriči. Poput kiše
starici suza poli lice sneno.

18.

Kô plašt poliven grimizom, crveni
svod se nebeski. Razbojem svjetluca
oružje pusto, kolajne i puca.
Leševi posvud leže povaljeni,

zgrčenih pesti, čela izranjenih.
Nad njima mrka tičurina kljuca
i mrtve srče oči. Vjetar puše, puca
trstika žuta, oblaci gonjeni

visoko zrakom, kidaju se. Gasne
posljednja zvijezda u naručju zore,
što zlatnim usnam vrške gora ljubi.

Na to se lice Proroka sa Jasne
Poljane kaza kroz oblak i zборе
njegove časne usnice: - Ne ubi!

KNJIGA SUNCA

Laudatu si, mi Signore, cum tuste le tue creature, spezialmente messer lu frate Sole, lu quale lu iorno allumeni per nui; e ellu è belu e radiante cum grande splendore; di te, Altissimu, porta significatione.

S. Francesco d'Assisi:
"Laudes creaturarum"

TI NE ZNAŠ NAŠE SUNCE

Ti ne znaš naše sunce: kada grane
i zlatnom usnom ljubi vrške gora
kô zlatni bog, a površina mora
purpurnim smiješkom smiješit mu se stane -

Ti ne znaš naše sunce: kada plane
u žarko podne, kad iz modrih dvora
vatrenom zubljom pali list po gorâ,
potoke suši, izgara poljane -

Ti ne znaš naše sunce: kad se žari
pri zapadu, u beskraj kada gine
i poput srca ranjena krvvari -

Kô naše sunce mi smo: nas miline
i slasti mame, i nas strast izgara,
a i zapad naš je od krvi i žara.

NEPTUNOV HRAM U PAESTUMU

Vladimiru Nazoru

Kô sunčan san, kô čudna, neviđena
prikaza stoji hram Neptunov. Snažni
stupovi nose teret krjepkih stijena,

kô gorostasi hrabri i odvažni,
što na ramenu Olimp nose. Vrijeme
potamnilo ih, zrak oko njih vlažni

savio trulež, u kom klije sjeme
i lišaja i gljiva i bršljana,
što srču sok iz drevnog kama. Nijeme

tu traže sove zaklona i stana,
a pauk vreba ljute na komare
i trovne muhe. Pusta, očajana

sva priroda je u okolo: bare
gnjiloćom dišu, groznica se vuče,
kô strašna sablast, za ljetne omare.

Uz goli kamen bunika se suče
i nesmiljena kukuta: med njima
nit igra leptir, niti pčela zuče,

neg samo poskok zviždi. I ne ima
tu čobančeta, nema stada: vrelo
njih vabi svježe među jablanima.

Al ti se ipak dižeš hlabro, smjelo,
Neptunov hrame! Jakreb te ne peče
kroz razpucano što ti gmiže tijelo.

I kada siđe to purpurno veče,
odsijevaš svojim linijam o jasni
nebeski azur - a kroza te ječe

šumovi vjetra kao spomen krasni,
što opetuje iz prošlosti milje,
kad ono tebi Poseidon časni

banuo na prag. A s njime obilje
plavokosih Nereida i stari
ronilac Nerej, kom u kosi bilje

treperi morsko i koralj se žari
i dršću alge. S njime Amfitrita,
kraljica plava, kojoj strasni žar i

pomama bijesna iz zjenice hita,
a duga, duga kosa krije rame
i bokove od alabastra. I ta

nebeska družba, oj ponosni hrame,
posveti tebe; svoju vječnost uli
u stupovlje, u goleme ti kame,

u kapitule, što su zadrhtnuli
oćutiv život. A izvana plamom
sunčani zraci sveg te obasuli,

kô zlatna himna neba. Pa kad tamom
noć prekri svemir, prošav dan u sjeni
i miru, nesta bogova - a hramom

ležaše s kose biser otrunjeni,
il krvav krnjak korala, il prazna
ispita školjka... O divni spomeni!

Uz njih ne ćutiš uzdaha porazna
močvara pustih, ne smeta te sova
ni podli namet od korova razna;

ne vrijeđa tebe navala vijekova
nit podgriza te gušter, što se grije
na podanku neslomivih stupova.

O Vlado - gledaj: naša duša ti je
kô onaj hram, u njoj se silna snaga
ljubavi čuva, u njoj moć se krije

božanska, koje nekoć uli blaga
nebeska milost, e da tu kod ljudi
bar negdje bude slavi njenoj traga.

Kô onaj hram smo: sa čežnjom u grudi
za besmrtnom ljepotom, nit nas smete
što podli šišmiš pohulit nas žudi,

što korov nam se oko nogu plete,
il mračna ptica prha oko čela,
da obzor našem pogledu omete.

Mi heroji smo! Naprijed! Nova djela
nek kliju, Vlado, u mlađanoj duši,
nek jekne, Vlado, naša pjesma smjela!

Oh, pjesma naša! U magli i tmuši
nek bude zublja bijesna, razpaljena,
da zloduha je mržnja ne uguši;

gdje nevoljnika nađe izmučena
tu utjehe, tu melema nek poda,
a neka hrli krjepka i vatrena,

neobuzdana - gdje zove sloboda!

FERRAGOSTO

O Zoe, o slatka Zoe! U duši dršće mi spomen
na usne tvoje, što divlje,
pomamno gore, kô ovo rimsko razbješnjelo sunce,
pa srce udara življe,

pa krvca još krjepče struji, a duša strastvena moja
za tobom čezne i gine!
O Zoe, o slatka Zoe! Sumoran bez tebe život
bez milja i bez vedrine

protiče pjesniku tvome, kô tužna ponorka rijeka
što se u pržinu gubi,
al misô sve k tebi hrli, al svaki moj atom želi
da ljubi, samo da ljubi.

Iz jutra krvava zora zove me gore na Pinčij
gdje šušti granje i lišće.
Al gle: kô drevnoj u bajci, kroz drvlje viruju hitre
Drijade i svaka stišće

ružične prstiće svoje i smjelim bestidnim kretom
poljupce baca mi vruće -
i onda kikoće zvonko. A mene opija ljubav,
a mene mori čeznuće

i bježim k palačam pustim, da između stupova hladnih
što sjajne svodove nose,
počinka nađem i mira. Al gle: eskilinska Venus,
bezruka, napravlja kose -

mramorna svojom ljepotom u čudnom odsjevu blješti
i trepti i živi i dršće,
a meni još jače sinu pred dušom prikaza tvoja
o Zoe, meni još čvršće

proteče mladosti zanos kroz trudno klonulo tijelo.
A vani kô požar grije
veliko sunčano oko. Vabi me, pozivlje, dolje
u polja. Žuti i zrije

Milan Begović: Izabrane pjesme

pod ljetnim poljupcem zlatnim prignuto bogato klasje
iz koga skakavci ciče
i cvrčak brbljavi cvrči. Pokatkad s Tibera dašak
u žito zađe i miče

tanane vlati, kroz koje krvavi makovi bljesnu
razbludno, kô posmijeh s tvoje
crvene usne, o Zoe, kad najveć užitka želiš,
kad hoćeš ljubavi moje.

I mene kô neka želja obuzme, i usta moja
na pô otvorena hlepe
za tvojim usnama vrućim, i duša u sebi one
časove ponavlja lijepe

kad smo po poljima našim, uz jaki kukaca piskut
u sijenu i bujnoj travi
ljubavno slavili slavlje (i onda s žege nebeske
titrahu prostori plavi),

pa u tom snatrenju sada ja željne podižem ruke
i vapim: - O sunce sjajno,
o snažno, podatno sunce, bože života, raširi
to krilo svoje beskrajno

i prospi žeženu raskoš plamnih zlatnih trakova
u moje biće! Raspali
tu krv što mladošću vrije, što mojom vitla nutrinom
kô vjetrom šibani vali,

pa užarenoj kad zemlji na grudi klonem, opijen
božanskim plamenom tvojim,
tad nek mi Zoe zatvori žedne iznemogle usne
pomamnim usnama svojim!

Rim, avgusta 1903.

KĆERKI BOŽENI

U kući mojoj
slavila ljubav tripudij:
kroz vedre odaje
ječaše mladosti posmijeh
kô kristal. Orgije ljubavnih riječi
drhtahu aerom toplim
kô sunčani žar u podne
kad trepti nad zlatnim poljem.
I ja sam u pjesme zvonke
skupljao posmijeh i riječi
sipljuć ih u svijet, kô bajam
što truni cvijeće na zelenu baštu,
kad južnjak njegovim prostruji granjem.
U kući mojoj
slavila ljubav tripudij!

U mekom kutu
nađosmo, dušice, tebe
jednom u proljeće
kô golo, kreštavo ptiče.
Glednusmo jedno drugom u oči:
Otkle to pamučno zrnce?
Možda se kroz dva najslađa
promaklo poljupca naša?
Il iz "Nocturna" Chopina
to je zaostali akord?
Ili iz mog "Canzoniera"
to nježni oživje Petrarčin sonet?
Al tko bi mogao otkriti kako
u mekom kutu
nađosmo, dušice, tebe?

Azurne oči
kô krupan kraljevski dragulj,
duboke kô ljubav,
a nujne kô pjesma ona
što pastir dinarskim bugari stijenjem.
Mirisna krvna ustašca
na blijedom licu kô procjep
na zreloom puknutom šipku.
Zubići sitni kô zrnje,
al sitno biserno zrnje,
a tanki prstići nježni

kô pet listova divljaminje ruže. -
Nô ja sve puštam, topeć se u tvoje
azurne oči
ko krupan kraljevski dragulj.

Od onog dana
drugi je u kući život.
Na pendžer svaki dan
kuca nam jutrnje sunce:
"Pjesniče, mirisna dušica, gdje je?
Daj mi je, da je poljubim!"
Za tim čavrljavo jato -
sjenice, čiope, vrapci:
"Pjesniče, družici našoj
nosimo žagor i cvrkut!"
Na večer mjesec kroz zastor
dobaci zraku: "Pjesniče, srebrnim
rukama grlim to mezimče tvoje!"
Od onog dana
drugi je u kući život.

I čitav svijet
prolazi sobama našim:
čobani, kraljevske
za kojim uzdišu kćeri,
i strogi okrutni kraljevi sijedi,
gradovi od alabastra,
krihati zmajevi ljuti,
čvrsti viloviti konji,
vještice, sirotna djeca,
bijeke kozonoge vile,
mudro i kudravo pseto,
lukava lija, oblizava maca, -
a njene zvjedljive gledaju oči
gdje čitav svijet
prolazi sobama našim.

A ja međutim
hrvam se rukama snažnim
u borbi života.
Ponosno udaram šakom
sudbi na vratima, vičuć: - Otvori!
Starica otvara mrka

i pita: "Šta želiš, stranče?"
- Kaži mi puteve zlatne
što vode k veselju vječnom!
Ona se nasmija gorko
vratima lupi i reče:
"Sam ih potraži! Davno ih ne vidjeh,
oslijepih okom i koljenom klecam!"
A ja međutim
hrvam se rukama snažnim.

Buktinja bijesna
pjesničko srce je moje -
al k meni ulazi
laganim skokom Božena
kô plaho srnče. Malenim rukama
uzimlje to moje srce,
a ono gori kô vulkan,
a ono bjesni kô pakô.
Ružičnim prstima čarka
u onu vatru i kriči:
"Ja držim, ja držim sunce!"
od kog joj lice bleđano žari.
To dosad ne znade učinit niko!
Buktinja bijesna
pjesničko srce je moje.

I nema za me
umora, nema klonuća!
Iz tvojih ručica

ja primam veliku sreću -
ah, onu sreću, što čitavi svijet
beskrajnim svojim daljinam,
prostorjem svojim nebeskim
čovjeku dati ne umje.
Iz tvojih ručica sitnih
ja primam ogromnu snagu,
pa pletem plamenje žarko
što bukti iz moga srca - i srcem
u život, u bolje dane, u slavu -
i nema za me
umora, nema klonuća.

A tebi želim
svu radost što meni daje:
svu radost raskošnu
hitrog i zlatnog života!
I ne mira, ne tišine, ne stanja,
nô burne životne igre
onoga čarobnog kola
pomamnog, uz pjesme zvučne,
kô što ga vile u gori
uz vrutak srebrni viju,
uz vrutak životnih slasti.
Inače, mi smo kô mliječna magla:
udesni prođe dah - više ni traga!
S tog tebi želim
svu radost što meni daje!

MLINAR SIMA

Posvećeno mom Ocu i mojoj Majci i
mojoj Braći - mojoj zemlji i mojim
brdima i mom grobu među njima

O moje malo, pitomo mjestašce
u prisoju, pod klisom i pod gorom,
pod onom starom kulom razorenom,
što strši k nebu kô mrki orijaš
iz pradavnih, bajoslovnih vremena -
oh, kako željno povraćam se tebi!
Ti drži valjda, da se iznevjerih
i da se drugom ja privikoh suncu
i drugom nebu? Možda reče:

- Pjesnik

kô pčela luta od cvijeta do cvijeta,
pa slađeg traži meda?

Ali evo,

ja opet slazim u naručje tvoje,
uz obronke i lomne uz brežuljke,
kroz gustu šumu, mimo svježe vrelo,
i ono vito jablanje i vrbe
i bučne mline. Nekud - ne da mi se,
da za uvijek se otrgnem od tebe,
jer duša moja, kô da se savila
kraj bijelih kuća tvojih, pa se sunča
na nekoj žarkoj ljubavi i davnoj.

Eh, tako ti je! Mi smo kao stado:
po vazdan luta brđem i pobrđem,
kroz strme klance i pašnjake bujne,
pa kad se sunce nagne, onda kasom
u tor se vrne.

Šetajući danas

kraj brze stanem vode i razmišljam
i snatrim bogzna šta. A sunce peče,
a cvrčak pjeva žarku himnu ljeta,
a mlini buče, što se poredali
niz potok, među vrbam' i jablanjem.
I jedan od njih - s lastavicom bijelom
a sa dva žljeba - budi mi u misli
djetinjstvo moje, one sretne dane,
što traju malo, ali žive dugo

u srcu našem.

U tom bješe mlinu
Mandarić Sima mlinar, duge brade,
starost i brašno koju pobijeliše.
Ja svaki dan sam k njemu na mlin sašô,
a on bi trgnô ogranak u bašti
i daruj mene krvavim trešnjama,
il staru oku iza žrvnja našô
pa vadi iz nje pitu i uštipke.
I sad kad vidim onaj mlin kraj vode,
i kad se starog sjetim prijatelja,
kô čvrsta šaka bol mi srce stisne,
pa za grlo me primi i izažme
iz oka suzu.

Dva je imô sina
Mandarić Sima. Dvije zjenice svoje,
dvije uzdanice i dva obnovljenja...
Stariji već se okučio davno,
i blagoslovom: do tri unučice
starome djedi u naramke stare.
Tetoši djeda mazunice svoje,
al potajno za unukom uzdiše.
A mlađi i on od sajma do sajma
od sijela k prelu, od kola u kolo,
u pjesmi danju, uz tambure noću,
a u ljubavi i noću i danju.
I nije dvaput o Gjurgjevu danku
pendžere svojoj nakitio momi,
već glasi svate i traži kumove.
Pa kada dođe željno mesojeđe,
zazuje žice, zaciliču gajde,
zaori cika cura i momaka,
odjeknu puška kite i svatova.
A mlada neva - grana ružmarina,
a hrabri vojno - drvo šimširovo.
Tek stari Sima od radosti plače,
a mlin se žuri, pa sve klapa, klapa,
kô srce starca.

I kad jesen zlatnom
zakuca rukom i obilnom granom,
starome djedi u naramke stavi
unuče mlado od snašice mlađe.
Tetoši djeda maloga nestaška
i virka njemu u očice crne
i miluje mu hrapavim prstima
ručicu sitnu. Aoh, bože, sreće!
A mlin se žuri, pa sve klapa, klapa,

kô srce starca.

Kad to opazila
starija snaša, stegnu joj se grlo,
i nešto tajno zazebe joj dušu,
a ustima se kô pelin razlio.
I zamrzi na svoju jetrvicu,
na ono malo u bešici čedo;
i mržnja joj je noći ogorčila
i rujne zore i vesele dane,
i mržnja joj je riječi prišapnula,
pa ona brata podžiže na brata.
I jednog dana, kad je stari Sima
pobirô ujam na mlinu, salete
na oca braća:

"Oče, daj nas dijeli!

Mi ne možemo živjeti ovako,
jer do dva brata mi se ne volimo,
pa, bog i duša, potraje li tako,
u svijetu će se čudo kazivati,
da brat je bratu oko iskopao! "
Mlinaru staro protrnulo srce,
i zaklinje ih majčinim spomenom,
i preklinje ih srećom djece njine.
Al braća tvrda, kao od kamena.
Kad vidje Sima da kamen ne mekša,
on uze staru iza žrvnja oku
i pođe doma, da otvori kovčeg
u kome tvrde srebrene se grivne,
i svakom bratu izmjeri jednako.
Pa povede ih na oranje svoje
i svakom bratu podijeli jednako.
A za tim jednom mlin, a drugom kuću
i svakom bratu učini jednako.
I reče njima:

"Eto, djeco moja,
obilje božje u domove vaše,
da poživate i ne proklinjete
staroga oca. Ja sam blizu groba,
i ne treba mi ni polja ni grivni,
neg samo mira i ljubavi blage.
Pa med vama da ne bi bilo kavge,
i ljubav svoju podijelit ću s vama:
sad k jednom ja ću na konak i hranu,
sad opeta k drugom - tako naizmjenice,
dok smrt mi trudne ne zatvori vjede".
I rastaše se.

Prvo vrijeme osta
kod mlađeg brata Sima: regbi čvršće

privlačio ga onaj unuk mali
sa viticama i očima crnim.
Al brzo hite dani - dođe vrijeme,
i red je sada k starijemu sinu.
Pa ode Sima. Al mu nekud čudno
u onoj kući. One cure žive,
vjetrenjaste pa preveć buke dižu
i starom djedi mir i sanak kvare.
A onda srce... staro srce čezne
za viticama i očima crnim.
I on se vrati prije svoga roka.
Starija snaha prišapnula mužu:
"Gle, djeda voli tamo!"

Mlađa svome:

"Oh, vidiš, djed se prije roka vraća!"
Pa kad je opet morô k starijemu,
ovaj mu reče:

"Ne trebam te! Ti nas
i tako manje voliš! Ajde k bratu,
on nek te hrani i na konak prima! "
A kad se Sima mlađemu povrati,
"Oh!" reče i on, "sad je red na bratu,
a i mi bome, u ovoj skupoći
oskudijevamo u mnogočem. Zbogom!"
I za njim vrata lupnuše, a srce
starčevo puče, a niz dugu bradu
prosu se suza.

Za čas zasta ondje
i htjede zvati, al mu riječca osta
u grlu pusta. A iz kuće brenči
dječinja vika. Tad u šumu zađe,
kroz stabalje se veruć. Otkad, dokad
rašljato granje zahvati mu kosu
i čupa prame il mu dere halju.
On hiti naprijed. Pod nogom mu praska
uveli šušanj, il se hitro sroza
kamečak glatki. A on dalje, dalje...
sve više, više... Pjena mu je gorka
ovila modre usnice. Kroz drvlje
sad strugne kos il okretni crvendać
pa zazviždnu u letu. A on dalje...
Već rjeđa šuma, već se izbočine
iz zemlje kažu klisurasta stijenja,
a sunce žarko grije, cvrčci cvrče,
komari zuje i pčele i ose.
A on sve više...

I prispje do kule,
do one stare, orijaške, što se

kô stražar diže put nebesa. Rukom
koštunjavom i žutom prihvaća se
za kamenje i puste pukotine -
pa gramzi dalje... A iza nokata
već curi krv, dok vjetrina s visine
leluja sijedu vlas, a jejina
iz skrovišta se prestrašena diže.
A dolje selo - pitomo mjestašce,
kućice čedne i torončić tanki,
i niže potok kano srebro, na njem
mlinovi žurni. Kao tamna magla
pomrsi njegov pogled, ruke klonu,
izdaše prsti... pa iščeznu dolje
u urvinama, a za njim se bučno
kotrlja stijenje - - -

O moje mjestašce,
u prisoju, pod klisom i pod gorom,
pod onom starom kulom razorenom
što strši k nebu kô mrki orijaš
iz pradavnih, bajoslovnih vremena -
oh, kako željno povraćam se tebi!
Ne mogu od tvog odviknut se neba
ni od tvog sunca. Milo mi je buditi
u srcu zlatne, prošle uspomene.
Pa sretan sam ti u naručju tvome,
uz obronke i lomne uz brežuljke,
kroz gustu šumu, mimo svježe vrelo,
i ono vito jablanje i vrbe
i bučne mlina. Nekud - ne da mi se,
da za uvijek se otrgnem od tebe,
jer duša moja, kô da se savila
kraj bijelih kuća tvojih, pa se sunča
na nekoj žarkoj ljubavi i davnoj.

DUNJA

Pred starim domom mojijeh otaca
ponosna dunja svoju krošnju širi,
kroz njeno granje sunce zrake baca,
a zlatni plod joj oštrim dahom miri.

Iz dalji bleje čopori ovaca,
i plandujući pjevaju pastiri,
i ječi zvečaj konjskih praporaca.
Iz svog kućerka garov mudro viri

i žmirka na me. Al u meni gine
od čežnje srce, trudna misô bludi
kroz sjajne dane, kojih nije više -

a onaj zadah dunje, pun miline,
u duši mojoj spominjanje budi,
da i grud tvoja dahom tim miriše.

ROMANCE VEDROGA LJETA

1.

O polnočnoj ljutoj tmici
kad jejina plaha huče,
kad se drhtaj vjetra suče
po grmovlju i živici -

u gustini bašte tvoje,
na busenu rosne trave,
ispod ruže mirisave
polegô sam srce svoje.

E kad ti u baštu zađeš,
sva krvava i rumena
i mladošću ovijena,
ti da moje srce nađeš,

pa da u njem rane vidaš,
gasiš požar strasti bijesne,
nade tažiš neizvjesne,
s njega trudne želje skidaš.

2.

Poslao sam svoje sanje
njoj u susret. Nek obađe
čitav svijet, dok je nađe.
Pođe sanje, uzdisanje!

Veralo se među klasjem,
uz makove i modrace,
popadalo na klinčace.
Prešlo morem i talasjem

ozareno zrakom sunca,
sljubilo se s kapljama rose,
po voćkama prosulo se
poput plahog, nježnog runca.

Pa kud god se ona gane -
strmim putem, ravnim drumom,
morem, baštom, poljem, šumom,
pred nju moje sanje pane.

3.

Vjetar lišćem popuhuje...
Ja cjelivam njeno lice
i gdje pao cjelov, tu je
procvô klinčac i ružice.

Kroz krošnje se sunce krade...
U pučinu njena oka
modra, sjajna i duboka,
ja utapam sne i nade.

Žutokljuni zvižde kosi...
Ona spušta glavu bliže,
iz kose se miris diže,
um mi mrsi, misli nosi.

U vrtložnom kukci jatu
ziče, zuje piskom jasnom,
a pod mojom rukom strasnom
njene drage prsi cvatu.

4.

Gledalo je sunce sjajno
našu ljubav divlju, plamnu,
al ja volim noćcu tamnu,
kad je mračno, tiho, tajno.

Noć odnosi trag življenja,
stvari sniju, bića šute,
a u nama duše čute
snažnu volju približenja.

Krvnu usnu usne sišu,
srca čuju jedno drugo,

zagrljaji traju dugo,
pune grudi puno dišu...

Tamna noći, sađi k nama!
Vodite me, zvijezde sitne!
U meni su nezasitne
pusta želja i pomama!

5.

Kroz mjesečnu noć i ljetnu
posvuda te, dušo, ištem,
lutam grmljem i strništem,
pretražujem baštu cvjetnu.

Vrebam svakom na raspuću,
gazim vode, humke slazim,
sav komšiluk obilazim,
ispitujem dvor i kuću.

Šuljajuć se krkoj veži,
k oboru se verem tvome
kano lupež... kad al bome
na me mrsko pašče reži.

I vraćam se na po puta -
znam ja, znam ja, šta to znači:
tako našu ljubav vraći
dosjetljiva ujna ljuta!

6.

Svijet se pokri sjenom tamnom,
niz prodolje vjetar puše,
ti ulaziš, zlato, sa mnom
u odaje moje duše,

gdje od žarkih misli svojih
postelju ti bračnu spravih,
od uzdaaha platno skrojih,
a dušeke od ljubavi.

Spusti u nju svoje tijelo
puno kao teško klasje,
mirisno kô voće zrelo
i nemirno kô talasje.

A ja, klečec pred posteljom,
na razbludno tijelo tvoje,
divljom snagom, bijesnom željom
cjelove ću prosut svoje.

SECONDA PRIMAVERA

I slušam hitri šaput...
Kô žamor lišća,
kô meki biserov štropot
u zlatnoj posudi, koju
drhtava ručica nosi...
I slušam oštri smijeh,
što s tvoje usnice pada.
Pa zvoni, ječi,
i siječe vazduh
sa jasnim krikom,
kao kad na kamen pane
od srebra štit...

Proljeće šumi zelenim biljem:
miriše vedri život!
miriše majka zemlja!
miriše mladost tvoja!

Gledam u tvoje oko
kô u ametistan grumen,
u kome blješti
podnevni odsjev,
i neki čudni krijes,
i neki snažni, žestoki bijes...
Oh, modro, kadifno oko,
modro kô beskrajno more,
kô nebo nad morem gore,
u tebi vidim ja
nekakav novi svijet,
nekakav čarobni grad,
gdje uzdižu se burne želje,
kô silni, purpurni hramovi
sa kupulama zlatnim.

Pod njima orgulje moćne
šume mističnom himnom,
u kojoj tvoj kliče glas:
- Ljubim te!
Nekakav čudni grad,
gdje uzdižu se nade poletne,
visoki tornjevi bijeli,
a sa njih brončana zvona
u složnom akordu, slično

tvojemu glasu, ječe:
- Ljubim te!

Proljeće struji kroz mozak bića.
I dršće život,
i dršću čaške cvjetova
vapeći peludni dodir,
i dršće majčica zemlja
pod žarom velikog sunca,
koje joj poljupce zlatne
na plodne pritište grudi...
Pa dršće i tijelo tvoje!

I toplu osjećam ruku.
Oh bijela, mekana ruko,
kroz koju plavetne žile
hrle u tvoje tijelo,
mojim mislima slične,
što traže, da prodru
u tvoje duše otajstvo.
Ah, tvoja mala, mekana ruka,
gle, leži u mojoj,
kô sitna ptičica plaha.
Ja slušam kucaj pulza
i ćutim tečaj krvi.
A kucaj mi se onaj
silni pričinja udar
nekoga moćnog božanstva,
koje na ogromnom
nakovnju udesa
sreću napravlja moju.

A onaj tečaj krvi
kô burna silovita rijeka,
što sobom mene nosi,
i moje tijelo,
i moj duh,
sa svima nervima mojim,
i svim željama mojim,
u pučinu radosti,
u pučinu života,
koja granica nema
i koja nema dna.

Proljeće kipi
kroz žubor voda,

kroz sok od lozja,
kroz uzdah duša.
Ja ćutim uzdah tvoj
na snažnom crvenilu,
na krvnom žaru
usana tvojih.
A mojom krvlju
protjeće novo kipi:
i muti misli moje,
i suši grlo moje
i goni srce moje.

O žarke makovlje usne!
Na onaj purpurni slične
okrajak zapadnog neba,
u koji se utapa
velika, plamena sunčana luč.
O rujne, skerletne usne!
Ja spuštam na vas uzdah svoj
i u vaš purpurni žar
svoju uronjujem dušu,
što gori divlje, kô ona
velika, plamena sunčana luč.

CJELOV ZEMLJE

U sjajnoj odori
draguljima posutoj
i u zlatu protkanoj,
u brokatu i grimizu,
s mačem plamenim,
i s kopljem kano vatrena luč,
kô kakav ponosni kralj,
o kome drevne knjige pričaju,
prolazi predjelom našim
veliko, blještavo, raskošno Ljeto.

Na čelu gori mu kruna:
krvava, žareća ploča,
požarna čelenka - sunce.

Njegove ogromne ruke,
spletene od svijetlih trakova,
spletene od žarkih strasti,
čitavu zemlju grle.
Njegove opojne usne,
izvori divljega daha,
izvori plodnosti vječne,
čitavu zemlju ljube.
A zemlja toplim, pijanim krikom
kô Nimfa razbludna,
koju istančani u ljubavi Faun
u besvjesnom drži zagrljaju,
požudno prima
sve zagrljaje i cjelove,
koje joj ljubavnik vjerni,
besmrtni vijesnik života
obilno nudi.
Pa kad se spusti noć,
još i tad njezino tlo
od onih pustih cjelova gori,
od onih pustih cjelova puca.
A kada svane dan,
tad ona - nakićena
zlatnim i punim klasjem,
crvenim, bujnim cvijećem
i voćem strastvenim -
širi mirisne grudi,
nek u njih ponovo, bijesno,

goruće uroni čelo,
nek na njih ponovo, divlje,
žežene pritisne usne
veliko, blještavo, raskošno Ljeto.

I evo danas jedan takov dan.

Prirodom hori se triumf:
slave himenej svoj,
svetilni, plodni himenej
Ljeto i Zemlja.

Pod rodnom trešnjom
evo na travi sjedim
i gledam dolje
niz polja široka, ravna,
nad kojima ljetni dršće zrak,
kô vedri, veliki posmijeh
prostora silnih.

Bezbroj mušica sjajnih
i sitnih zrnaca zlatnih
u zraku titra;
bezbroj krještavih baja
i piskutnih popića
u travi ciči:
toliko mojih neumornih misli,
toliko osjećaja,
toliko uzdisaja
za tobom, dušo, hrle,
i tebe traže
kroz vasioni, beskonačni svijet.

Na svinutom se granju
nadamnom smiješe crvene trešnje.
Oh divno obilje!
Sjećam se:
tako se krvav smiješio uzdah
na tvojoj svinutoj usni
iza cjelova mojih.
Oh, pusto obilje!

Sjećam se -
a veličajni ritam
radosti, ljubavi, sreće

kroz moju igra krv.
Nekakva pohlepa čudna
u mojoj širi se duši,
nekakvim krilima silnim,
kô što u ponorju tamnom
između klisura alpskih
širi se kraljevski kondor.
I nešto ogromno žudim
nešto što stoji visoko,
nad čovjekovim žudnjama,
nad čovjekovim strastima.
Rad bih grlio nebo,
rad bih poljubio sunce,
rad bih iz sebe trgô
svoju nemirnu dušu
i jednim titanskim mahom
bacio je u svemir,
u visove nebeske,
u visove beskrajâ...

A onda klonem
i padam licem na zemlju
svu raspucanu od vrućine,
i svoja naslanjam usta
na one tamne pukline,
iz kojih diše
velika duša
majčice zemlje.
Ja svoja naslanjam usta
na one pukline tamne,
a čini mi se, one se
skupljaju, mirišu, stišću
i nuđaju mi cjelov svoj!

LES PASSAGÈRES

1. Eva

Na moje udara srce
kucajem vještini i žurnim
prstenjem kićena ruka:

- Otvori!

Ne slušaj nehajno srce...

Al glas drzovito mami
i ječi požudnim ritmom:

- Otvori! otvori!

Posljednji cjelovi gore
u krvi usnica mojih,
posljednje pomame moju
nesitu kidaju grud.

Ugasi ludilo krvi!

Utaži surovost želja!

Daj mi, da okusim, Xeres,

još samo jedinu uru

ljubavi -jedinu - zadnju!

I svoju poleć ću dušu -

taj ponor poraznog žara,

taj vulkan razorne žudnje,

taj izvor vječnog pijanstva -

na dušek milosti tvoje,

na odar prezira tvog!

Otvori!

A vani sunce. Kô radost.

Smiješi se novom životu,

zelenim vere se granjem,

kroz mlade prodire duše,

rukama snažnim i zlatnim

vedri obujimlje svijet.

- Otvori! otvori! -

kliče nestrpljivi glas.

U njemu bojazan jeca,

u njemu molitva dršće

kô čudnih orgulja zvuci.

I regbi, to nije duša,

neg to je samotna crkva.

A moje budi se srce.

O jadno, bezumno srce!

Zar si odolilo ikad
napasti, nevjernoj kušnji?
Nisi li se podalo uvijek
bludnji i varavoj šali,
i pustolovini smjeloj?
Usulo otrovni nalip
u mnogi vedri napitak?
Sadilo koprivu ljutu
uz čistu, stidnu mimozu?
Rasulo čuvstava biser
kaljužom hladnog cinizma?

O jadno, bezumno srce!

Ti eto ulaziš i sad
u onu samotnu crkvu
u kojoj ne diše tamjan,
u kojoj zvonovi ćute,
u kojoj ikone mrtve,
a knjige zatvorene,
a svijeće pogašene.
U kojoj samo davni grobovi,
sa natpisa im prošlost govori.
Ulaziš i mene goniš,
nemirno, nesito srce:

- Udimo!

To nije hajdučka špilja,
ta to je čovječja duša,
čovječja duša-božji hram!

I plahim korakom stupam,
promatram vještačkim okom:
po prašnim leže oltarim
slomljeni idoli nijemi,
a posvud zavjetna srca,
i mrtvi osjećaji,
i prazni uzdisaji,
i nijemog sjećanja dar,
i utrnuti žar...

Kroz šarne pendžere gotske
plameni ulazi dan,
i pada odsjevom čudnim
na istrošeno tle.

Kolika koljena tu su
pred svoje klekla božanstvo!
Kolike usnice tu su
spustile cjelove snažne
na stopa oholih trag!
Kolika očajna čela
na to se spuštahu mjesto,
vapeći milosti trun!

A ona stojeći na onom
oltaru, u svom božanstvu,
na čedno bacaše roblje
mrve veledušja svog:
raskošnik pohlepni -jadnom
Lazaru, ljubavi žednom!

Pa što me dovede amo,
o srce, bezumno srce?
Ja tražim život što živi;
ne ću života što mre.

Daj, izidimo ovle!
Vani je sunce kô radost.
Zelenim vere se granjem,
smiješi se novom životu,
kroz mlade provire duše,
rukama snažnim i zlatnim
vedri obujimlje svijet!

Al ona pohrli za mnom.
Divlja. Kô Potifar. Ruke -
kô ljute pomame kraci.
Oči - kô izaziv zmijski.
Usta - kô demonska volja.

- Ostani, ostani, Xeres!

I pade na moje usne
cjelova bujica luda
gomila žerave ljute.
Mozak se smuti, a bilo
ludilom kuca, a duša
kida se, trga - kô plaha
u zvjerskoj košuta pandži

- Na sunce! Na sunce!

U groznoj, surovoj borbi
o dva se uprijesmo stupa:
drhtahu svodovi truli,
tutnjahu grobovi nijemi.

Na to se survala u se,
izgubiv linije čarne
i divne oblike svoje,
ona osamljena crkva,
ona osamljena duša.

Ja svrnuh drugamo pogled:
preda mnom veliki svijet...
U svijetu velikom život,
i mladost i volja i svijetlo,
i snaga i posmijeh i nad -

Pa počoh... kličuć kô putnik
kad, nakon duga odsustva,
rođeni ugleda grad.

2. Liddy

Još samo dva tri minuta - -
Sa niskog vagonkog okna
gledam na stanični ulaz,
i čekam. Nestrpljiv - tužan...
Ah, ne će, ne će doć!
A kupališni se gosti
po uskom vrte peronu;
al mene zanima malo
taj strani, šareni svijet.
Ne marim za spretne geste
nit za elegantne kretnje,
gracioznog ne vidim smiješka,
koketne prezirem šale,
ne tražim pogleda vještih,
koji se kriju u sjeni
razkošnih, bujnih plereusâ.
Ja samo čekam i šapćem:
- Ah, ne će, ne će doć! -

O mala, o slatka Liddy!
O hitri račiću morski,
o sitna tanana algo,
o zrnce bisernog pijeska,
o vedra mirisna dušo,
i zlatna sunčana zrako -
zbogom!
Tri dana prodoše žurno,
tri dana ljubavi naše,
tri dana našeg života.
Al u tri vijeka se ne će
radosti pod suncem sabrat
koliko ja sam je našô
u oku djetinjskom tvom!
Tri svijeta nisu toliko
vidjela sreće, koliko
ja sam je primio, Liddy,
iz tvoje pregršti sitne!
Tri dana našeg života,
tri dana ljubavi naše -
zbogom!

Na morskome sretom te žalu!
Pržina zlatna, a zlatno

sunašce - a i ti zlatna.

- Kako se zovete? -

- Liddy!

A vi, monsieur? -

- Ja nemam imena, Liddy...

il radije - imam ih mnogo!

Onoliko koliko života
proživljujem u lovu za srećom.

Ta što je ime? Tek udes

čovjeka čovjekom čini,

životom napravlja život.

Pa dođe l' jedan trenutak,

što nosi borbu i želju,

taj nosi i naše ime. -

A Liddy rukama pljesnu

i krikne, djetinjski sretna:

- Bezimen pustolov vi ste? -

I k meni bliže po vlažnom

ona se dovukla pijesku,

kô morskog račić.

- A odatle ste, monsieur? -

- Ja ne znam. Il radije: znam.

O Liddy, ja sam odanle

otkle je i moja sreća:

danas iz velikog svijeta,

sutra iz pustinje sinje. -

- I to je sreći svejedno?

Zar nać je možemo svagdje? -

- Svagdje. Na onome strašnom,

nevjernom talasu morskome,

kô i na ručici ovoj,

malenoj ručici tvojoj.

Prava je sreća kô i mi:

bez imena i bez zemlje! -

- Bez zemlje! Vi ste bez zemlje! -

Klicaše ona - Pustolov!...

Al kad bi lutajuć svijetom

naišli na onu, koja

srcu je najbliža vašem,

kamo bi povelili nju? -

- O Liddy, o mala Liddy!

Tad ima jedan kraj,

kraj izvan granica svijeta,

još ljepši neg li je onaj,

za kojom čeznula Mignon...

Gdje želje čovječje čute,

gdje nema boli ni nada,

gdje sve je zaborav - - -

Nezine velike oči
gledahu zvedljivo u me,
kô crna sunca dva,
kô želje dvije!

I tri proživjesmo dana
u onom čarobnom kraju.
Oko nas: sunce i more,
u nama: sreća i život.
Al sada - oj zbogom, Liddy!
Pustolov odlazi dalje.
Od jedne do druge zemlje
da luta, basa i traži,
da srce razbaca svoje,
da svoju raskida dušu.
Rasipnik - luda - pijanac...
A ti ćeš ostati ovdje
uz more, sanjareć dalje,
pod suncem, koje će zalud
sa tvoga mirisnog tijela
kušat da izbriše snažne
pečate mojih cjelova...

O Liddy!

O mala, slatka Liddy!
O hitri račiću morski,
o sitna, tanana algo,
o zrnce bisernog pijeska,
o vedra mirisna dušo,
o zlatna, sunčana zrako - - -

U to kroz stanični ulaz
uleti crveni kostim,
široki panama-šešir,
a pod njim dva crna oka,
kô crna sunca dva,
kô čežnje dvije...

Ona je! - Ona je - -
Podigla smioni nosić,
pa traži, gleda i strepi -
I za čas o mom su vratu
visjele nezine ruke,
stiščuć se čvršće i čvršće
u divljem, očajnom bolu...
Jecaj joj kidao život.
I zadnji odjeknu znak:
krenuše željezna kola.
A jedna ručica tanka,
kô mlada skršena grana,
šiljaše posljednji pozdrav...
Nikada, nikada više -

Milan Begović: Izabrane pjesme

O Liddy! Liddy!
Adieu!
Adieu!
Adieu!

Travemünde, na Istočnom moru,
juli, 1911.

PONOĆ

U parku sjedim i čekam. Miriše,
kô uzdah tvoj, jorgovan, a fontena
kô duša jeca, srećom ostavljena.
Oj gdje si, zlato, više?

Ugasila je ponoć lampe. Diše
i šapće tama. Prođe jedna sjena...
Je l' provalnik? - Il ljubav uročena? -
Oj gdje si, gdje si više?

Umorno čelo moje želi past
u pustu, tamnu pučinu pramova,
što mirišu kô strast.

A misô vapi tvoja usta vrela,
na kojima je svaki od cjelova
kô razdražena pčela.

JEDNOJ KOJA NIJE VIŠE ŽIVA

Moj život je kô silna katedrala:
u njemu mnogo zanosnih stupova,
ikona dragih, himnâ i korala,
i ugaslih i živih plamenova.

Tu na pod hladni mnoga suza pala,
molitva mnoga pošla put svodova,
po koja radost tu je zadrhtala,
po koje srce svislo od bolova.

I ti si ušla u taj život: živa
sunčana želja, klik mladosti jasni.
Tvoj prizrak, vedar poput zračnog tkiva,

kroz prostor trepti u stotinu šara,
a srebrn akord iz orgulja strasnih
kô jeka onom kliku odgovara.

DVOROVI MOG ŽIVOTA

I.

Nad bučnom pučinom
što širi pohlepno zjalo
dubokih ponora modrih -
nad bučnom pučinom,
što šumnom srditom pjenom
hridini temelje ruje
i čelo hrapavo pljuska
talasnim zviždećim dlanom -
nad bučnom pučinom
sa mrkim kulama svojim
i izbočenim tornjima,
što kitna kruništa rese,
diže se visok i smion
kaštio mog života.

Ah, nekad kule i tornji
kubeta su imali zlatna,
i ona su se zlatila
kô ideali divne mladosti,
al davno burni vjetrovi
ciničke životne zbilje
kubeta odnesoš zlatna.

Uz mrke vlažne zidove
kô sveder zelena nada,
mrežama koja neprekidnim
ovija život moj,
vlači se sveder zeleni bršljan,
razkošan, bujan
kô sveder zelena nada,
mrežama koja neprekidnim
ovija život moj.

Pendžeri gledaju more,
pendžeri s prazima porfirnim
i biforama tananim.
Pendžeri gledaju more
široko, bezkrajno,
što znade kristalna stakla
poprsnut biser-kapljama.

Kroz one vitke biforne pendžere
pučinu kivne sudbine
prkosna mladost moja
promatra nehajnim pogledom,
pozdravlja smiješkom porugljivim.

A talas buči,
prijeti i prijeti,
pa groznim, osvetnim šumom
otkriva ponore svoje
i zadire se
u sopstveno ledeno dno.

A tamo iz puste daljine
mjedeno, crveno sunce
na borbu našu prosiplje
pregršt aureola,
a njihov bljesak
kroz vitke ulazi bifore,
vedre osvjetljuje odaje
u kaštilu života mog.

II.

Bijaše danak ljubavi.

Tvoje sam usne izsisô,
tvoju sam krvcu izaže',
tvoju sam dušu ispio.

Bijaše danak ljubavi -
kad ljubav nije slatki čar,
za kojim čeznu srca nevina,
nô divlji, surovi demon
što sa sto pohlepa bjesni,
nô grozni, pohotni pauk
što sa sto očiju gleda,
nô silni, mahniti polip
što sa sto usnica siše.
Umorna, besvjesna ti si
tonula mutnim pogledom
u moje oko, u kome
koluta žedna zjenica,

kao da pitaš:

- A ko si ti, što dušu otimlješ?

I ja te primih za ruku,
za malu ruku, mirisnu,
stvorenu da biser bira,
stvorenu da pelud dira,
al koja umje stisnuti
najveće, najjače srce,
a ono pod njezinim malenim stiskom
u divlje se kida krikove.
I ja te primih za ruku
za malu mirisnu...

- Dodi,

živjesmo danak ljubavi!
I dovedoh te
pred kaštio života svog.
- Zakucaj slobodno! -
a ruka mirisna
zahvati gvozdenu alku
i lupnu krjepko.
Odjeknu udar gvozdeni
nutrinom silnih dvorova,
škrinuše hrastova vrata,
a tvoja sitna noga
na granitni stade prag.

III.

Spleteni stupovi hitri
svodove nošahu teške
širokog predvorja -
pomažu njima snažne karjatide
izbočenih mišica
i namrštena čela,
s kog se odrazuje
mramorna pečal,
što kaže koli je težak
taj teret neumoljivi.

Pred prvim parom stupova,
što su se pred tobom grlili
u svom bazaltnom zanosu
i veselo se spajali

s kitnjastim kapitelima,
ti si se osmjehnula.
I meni mnogi posmijeh
izmamiše oni stupovi
spleteni od mojih snova
i moje radosti.

Al, kad si došla kraj karjatida,
crte se tuge grčevito
okolo čela omotaše tvog.
Pusti ih, dušo, prođimo!
To popraćeni jesu bolovi,
a na njima se i na radosti
života moga dižu dvorovi.

Sred predvorja fontan
šumori, nujno šumori,
i prska vodom srebrno
i igra svježe studeno
nemirno, nemirno,
kô srce moje
koje za počinak ne zna.
Napij se, dušo, iz njega
i okrijepi se! -

Ti piješ, a fontan jeca.

Široke mramorne stube,
šarenim sazima zastrte,
u gornje vode spratove.
Trošni su gdje gdje sagovi,
stube su gdje gdje utrte:
O puste, prošle, godine,
po kojima je ruka sudbine
ubilježila strogi pečat svoj!

I one stube vode nas
u zlatne sjajne odaje
prošlosti moje.

Gle, zatvorena mnoga vrata!
Da znadeš, dušo, za njima
koliko čara životnih,
koliko žarkih spomena,

koliko mladih pobjeda
i divnih trofeja!

Bijahu dani vedrine:
klonula duša nije tražila
kô danas nove porive,
kô danas čudne radosti.
Objesno onda
pila je samo pjenu užitka,
srkala samo s glatkih rubova,
ne tražeć slast u talogu,
kô danas, kad sita vedrine,
uzdrži ljutim otrovom,
svoju istančanu ćud.

Pusti me, dušo, za čas,
nek zakucam na ovim vratima -
možda se ipak otvore.
Nek vidim blijede likove
najprvih svojih zanosa...

Pusti me, dušo, ne boj se,
još uvijek bit će kad
naslonit umornu glavu
na tvojih grudi ritmički val.

I kucnuh plaho,
ali ne otvara niko.
Tek iznutra se čuje smijeh
turobni smijeh,
kô srebrne da žice pucaju
na harfi prve ljubavi,
kô kristalne da čaše kucaju
pri napitnici na rastanku
za gozbom svadbenom.

Bježimo, dušo, od krute prošlosti -
ne vraća ona slatkih časova,
ni prve radosti,
ni vedre nježnosti,
koju je naša duša nekada,
u mladenačkom zanosu,
raskomadala
na hladnom pragu njezinom.

IV.

Al gledaj... Još dalje vode
života moga stube
i ne izdrti na njima sagovi.
I tu su nove odaje:
vrata su odprta širom,
sve nakićeno,
sve osjajeno,
sve olašteno.

Po duvarima
varave arabeske
u prepletu strastvenom.
Razbludni kadifni divani,
duboki ćilimi svilni,
panterska draškava krzna
i raskoš teških zastora,
kroz koje šušti vjetar sa mora.
I kadionici opojni,
a iz njih se uzdiže
anemona i strasti dah.
Posude pune širokih cvijetova,
stolovi puni draži, mirodija,
a vino iskri kao griješna krv..

Gle, to je tvoje carstvo!
Ovdje ću kleknut preda te
i ljubiti damaskni skut
na tvojoj haljini, koja
u razbludnom talasu svom
ovija zmijsku liniju
božanskog tijela tvog.
Tu ću položiti preda te
svoje iznemoglo srce,
iz koga još možeš piti
posljednju radosti kap...

Ah, srce moje: kô fontan,
ti iz njega piješ, a ono jeca!

A kad će posljednji požar
zanosa potresti sa mnom,
uzet ću pregršt pjesama,
vatrenih svojih pjesama,
i prosut ih nad tvojom mladosti,

ko što je onaj dvorjanik,
pri sjajnim papinskim gozbama,
na голу ljepost Giulie Farnese
prosuo iz srebrn-suđa
slatke konfekte.

V.

I dušu bih ti svoju dao -
Al dođi sa mnom, sađimo,
jer onim drugim stubama,
što vode k mračnim spratovim,
još ne smije korak moj.
Sađimo. Pred nijemim kaštilom
dug interkolonij stoji.
Stupovi mrki, visoki
nižu se jedan za drugim.
Med njima bijela utvara
sa dugom kosom spuštenom,
skršenim, trudnim rukama,
beznadnim, bolnim čelom,
a sfingski njezin pogled
prostorom praznim bludi
preko beskrajnog mora.
Nit njena vjeđa trene,
nit njena grud se giblje:
bezbržno, nehajno, tužno
ukamenjena stoji moja duša
pred onim pustim
kaštilom života mog.

A kad se noćne sjene nadviju
oko nje letom nestalnim
i izbuljenim očima,
tumarajući kroz mrak
pijano, bezsvjesno, zaludno
prhaju plahi ćukovi.

I to su moje misli.

MOJA JE ČEŽNJA BEZIMENA

Moja je čežnja bezimena. Titan
u beskrajnosti svojoj i u moći.
Ekvinocij u tmurnoj, tamnoj noći,
kroz koju bjesni vjetar nedohitan.

Moja je čežnja bezimena. Sitan,
dragocijen biser, koji u samoći
mog srca leži. U svojoj čistoći
neoskvrnut, od ljudi neispitan.

Moja je čežnja bezimena. Varka
i bol i milje. Časom mač i plamen,
a časom čedna ruka ubogarka.

Sad opire se kao vranac mamen,
sad podaje se kô na drumu žena:
moja je čežnja bezimena...

Zagreb, 1925.

RJEČNIK

aer (grč.) - zrak

ametist (grč.) - vrsta poludragog kamena; po vjerovanju starih Grka čuva od pijanstva

Amfitrita - jedna od najljepših morskih boginja - nimfi, kći morskoga boga Nereja i njegove žene Doride, žena Posejdonova i njegova suvladarica u podzemnom svijetu

anemona (grč.) - biljka šumarica, sasa

Angeli suonatori (tal.) - Anđeli trubači

Angelico, Beato fra (1387-1455) - talijanski kasnogotički slikar

Appassionato (tal.) - glazba

ašikovanje (tur.) - udvaranje, ljubljenje, vođenje ljubavi

baja - buba, insekt

ballata (tal.) - balada

basrljati - lutati; posrtati

bešika (tur.) - kolijevka

bifora (lat.) - dvodjelni prozor sa stupićem

Boccadoro, Zoe - Bogovićev pjesnički idealni lik žene, po kojemu je naslovio svoju zbirku

Boccherini, Luigi (1743-1805) - talijanski skladatelj, najpoznatiji po glasovitom Menuetu

Bortnjanski, Dmitrij Stepanovič (1751-1825) - veliki ruski skladatelj crkvene glazbe

Botticelli, Sandro (1445-1510) - talijanski slikar, autor Rođenja venere

Bože Carja hrani! (rus.) - Bože, čuvaj cara, počtni stih nekadašnje ruske himne

Božena - Božena Begović (1901-1966), kći Milana Begovića, književnica,

prevoditeljica i svestrana kazališna djelatnica

Cecilija, sveta - kršćanska mučenica iz 3. st; zaštitnica glazbe

ćerćivo (tur.) - prozorski okvir

Dolce, Carlo Dolci (1616-1686) - talijanski barokni slikar

Drijade - starogrčke šumske nimfe

Du Bellay, Joachim (1522-1560) - jedan od najvećih francuskih renesansnih pjesnika

duvar (tur.) - zid, stijenka

džidža (tur.) - dječja igračka; sitnica

elijant (tal.) - suncokret

Farnese - poznata talijanska plemićka obitelj

Faun - starorimsko niže božanstvo, šumski bog, pokrovitelj stada, dlakav, s kozjim repom, rogovima i nogama

Foco d'amor in gentil cor s'apprende... (tal.) Ljuven se čar u nježnu srcu gnijezdi / ko moć u dragi kam, načelom istim / jer svoju vrijednost on duguje zvijezdi / tek pošto sunce učini ga čistim.

Francesco d'Assisi - sv. Franjo Asiški (1182-1226), crkveni reformator i osnivač franjevačkog reda, vjerski pjesnik

gaoljan (kin.) - vista žitarice, otporna na sušu, s plodovima poput prosa

griblja - brazda

Guinizelli, Guido (oko 1235-1276) - talijanski pjesnik, začetnik škole "dolce stil nuovo"

hariš - vrsta prepelice

himenej (grč.) - svatovska pjesma

interkolonij (lat.) - međuprostor između stupova

jaspis (grč.) - kremen crvene boje, služi za ukras

jejina - velika sova

kaštio (tal.) - tvrđava, dvorac, kaštel

konfekt (tal.) - slatkiš

kube (tur.) - kupola, svod ili krov polukuglasta oblika

La est le bien que tout esprit desire, ... (franc.) - Tamo je dobro za kojim duh moj čezne, / tamo je spokoj i počinak svakom, / tamo je ljubav i radost prava. / Tamo, dušo moja, u visokom nebu / ti ćeš spoznati Ideju / ljepote koju obožavam na ovome svijetu

Laudatu si, mi Signore, cum tuste... (tal.) - Hvaljen budi, moj Gospodine, i sva tvoja stvorenja, osobito gospodin brat Sunce, što dan obasjava za nas, lijepo i blistavo u velikom sjaju; Svevišnji, tvoje značenje prenosi

les passagères (franc.) - putnice, prolaznice

Maestoso (tal.) - svečano; glazbena oznaka tempa

mamen - mahnit

Mazepa, Ivan Stepanovič (1644-1709) - ukrajinski hataman, pristavši uz švedskog kralja Karla XII. morao bježati u Tursku; česta tema u umjetnosti

messer (tal.) - gospodin, plemić

Mignon - jedna od najpoznatijih Goetheovih pjesama, u kojoj djevojčica

Mignon pjeva o svojoj čežnji za talijanskim sunčanim jugom

nalip - otrov

Nereide - starogrčke niže boginje, morske nimfe, kćeri morskoga boga Nereja i Doride, pratilice Posejdonove

Nerej - starogrčki morski bog, otac velikog broja kćeri - nimfa Nereida

obdulja (tur.) - utrka

obraz (rus.) - slika, svetačka sličica

Paestum - danas mjesto Pesto jugoistočno od Salerna u južnoj Italiji, nekoć grčki grad; poznat po ruševinama dorskog Neptunovog hrama iz 5. st. pr. n. e.

Palestrina, Giovanni Perluigi da (1525-1594) - talijanski skladatelj, autor glasovite Mise pape Marcela; njegov stil postao je uzor crkvene višeglasne glazbe
Pastourelle (franc.) - pastoralna, pastirska pjesma

pečal - tuga, nesreća

pendžer (tur.) - prozor

Pensando al Bel ch' eta non cangia o verno (tal.) - Misleći na Lijepo što ga ne mijenja ni vrijeme ni godišnje doba

Pinčij - Monte Pincio, brežuljak u Rimu
plereus (franc.) - tužna vrba; također i: znak žalosti za pokojnikom (flor)

polina - vrsta zrikavca

porfiran (grč.) - grimizan, purpuran

Potifar - riječ je o ženi Egipćanina Potifara, koja je napastvovala Josipa i zbog njegovog odupiranja ga oklevetala

Prorok sa Jasne Poljane - ruski kniževnik Lav Nikolajevič Tolstoj (1828-1910), glasoviti humanist

pulz (lat.) - bilo, puls

Seconda primavera (tal.) - drugo proljeće
sixtina (lat.) - šestostih, pjesma sastavljena od šest strofa sa po šest stihova i jednim dodatkom od ti stiha

tarantas (rus.) - pokrivena putnička
kočija

tio - tiho

Travemünde - luka pored grada Lübecka
u Njemačkoj na Baltičkom moru,
odmaralište i lječilište

tripudij (tal.) - klicanje od veselja, velika
radost

urvina - strm obronak s kojega se
odronjava zemlja

Uspenski sobor - crkva u moskovskome
Kremlju iz 1479, u kojoj su se krunili

ruski carevi

uta - utva, vrsta divlje patke

vasiljok (rus.) - različak

vještački - znalački

vračiti - liječiti

Xeres de la Maraja - pjesnički
pseudonim Milana Begovića

zvjedljiv - radoznao

ABECEDNI POPIS PJESAMA

Ballata (Drijade tanke, na prudinu amo) _____	29	NEPTUNOV HRAM U PAESTUMU _____	55
Ballata (Faune, daj, odloži frulu tanku) _____	28	Pastourelle (Kroz pukline i gudure) _	31
Carlo Dolce: Sv. Cecilija _____	38	Pastourelle (Na livade, u kotline) ___	25
CJELOV ZEMLJE _____	75	Pastourelle (O sastanci čarni naši) __	30
DUNJA _____	67	Pastourelle (Prosuše se s vjetrom kiše) _____	27
DVOROVI MOG ŽIVOTA _____	87	PONOĆ _____	85
EPOD. BRŠLJAN _____	40	PRELUDIJ. HARFA _____	7
Eva _____	78	Rafael D'Urbino: Il violinista _____	39
FERRAGOSTO _____	58	Romanca (Kroz prozirnu maglu zora) _____	25
Fra Beato Angelico: Angeli suonatori _____	38	Romanca (Znaš li one ravni) _____	26
IDILIČKI INTERMEZZO _____	25	ROMANCE VEDROGA LJETA _____	68
JEDNOJ KOJA NIJE VIŠE ŽIVA __	86	SECONDA PRIMAVERA _____	72
KĆERKI BOŽENI _____	60	SIXTINE ČEŽNJE _____	16
LES PASSAGÈRES _____	78	SONETI GODIŠNJIH DOBA _____	19
Liddy _____	81	SONETI MILINJA _____	10
MISTIČKI SONETI _____	35	Sutonska vuče se tmina _____	4
MLINAR SIMA _____	62	TI NE ZNAŠ NAŠE SUNCE _____	54
MOJA JE ČEŽNJA BEZIMENA ___	94	U POLJIMA _____	22
MUZIKA _____	38	ŽIVOT ZA CARA _____	43
NA IZVORU _____	32		